

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om tullredovisningsbrott

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att till strafflagen fogas bestämmelser om tullredovisningsbrott. Gärningens grundform ska vara tullredovisningsbrott. Till tullredovisningsbrott gör sig skyldig den som underlåter att uppfylla deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten enligt tulllagstiftningen eller vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp eller införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud enligt lag eller med en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag. För tullredovisningsbrott ska kunna dömas ut böter eller fängelse i högst ett år och sex månader.

Straffbestämmelserna ska vara sekundära i förhållande till bestämmelserna om skattebedrägeri-, reglerings- och smugglingsbrott samt till förseelser mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel.

En gärningsman gör sig skyldig till grovt tullredovisningsbrott, om vid tullredovisningsbrott eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, brottet begås särskilt planmässigt, eller brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt. Vid en bedömning av om brottet är

grovt förutsätts också att tullredovisningsbrottet bedömt som en helhet är grovt. För grovt tullredovisningsbrott ska kunna dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst tre år.

Om tullredovisningsbrottet, med hänsyn till den eftersträlvade ekonomiska vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för lindrigt tullredovisningsbrott dömas till böter.

I tullagen ska föreskrivas samma påföljd för en tullförseelse för den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningskyldighet eller annan skyldighet enligt tullagen, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen någon annanstans och gärningen inte utgör lindrigt tullredovisningsbrott.

För utredning av grovt tullredovisningsbrott ska det vara möjligt att bevilja tillstånd till teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation. På brottet i fråga ska tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Det föreslås dessutom till strafflagen förs över vissa andra brott som har samband med införsel och utförsel. Det föreslås att rubriken för 46 kap. i strafflagen ändras till "Brott som har samband med införsel och utförsel".

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 Inledning	4
2 Nuläge	6
2.1 Tullverkets ställning och uppgifter	6
Allmänt	6
Bekämpning av tullbrott	7
2.2 Den centrala strafflagstiftningen i anslutning till tullverkets uppgifter	7
2.3 De centrala anmälningsskyldigheterna i tullagstiftningen	9
Allmänt	9
Summarisk deklaration	10
Hänförande till ett tullförfarande	11
Förenklade förfaranden och anmälningsskyldigheten under tullförfarandet	11
Ansöknings- och tillståndsärenden samt fastställande av säkerhet	11
2.4 Problematiska fall som har samband med de uppgifter som ska lämnas till tullverket ..	12
2.5 Rättsjämförelse	14
Sverige	14
EU-lagstiftningen	15
Sammandrag	15
2.6 Bedömning av nuläget	15
Utgångspunkter för bedömningen	15
Målen för regleringen	16
Behovet av en reglering och acceptansen för regleringen	16
Utmaningar som anknyter till en noggrann avgränsning och exakthet	19
Alternativa medel	20
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	22
3.1 Målsättning	22
3.2 Alternativ för hur målsättningen uppnås	22
Rekvisitet för tullredovisningsbrott och de olika gärningsformerna	22
Uppsåt och grov aktsamhet	23
Verkningarna av brott mot uppgiftsskyldigheten	24
Straffskalorna	25
Styrning av ansvar och straffansvar för juridiska personer	25
Fullbordad gärning, försök och verksam ånger	27
Tvångsmedel	28
Lindriga förseelser och begränsningsbestämmelse	32
Lagstiftningstekniska frågor	32
3.3 De viktigaste förslagen	33
4 Propositionens konsekvenser	34
5 Beredningen av ärendet	35

DETALJMOTIVERING	37
1 Lagförslagen.....	37
1.1 Strafflagen.....	37
1.2 Tullagen	46
1.3 Tvångsmedelslagen	47
1.4 Lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung ..	47
1.5 Lagen om export och transitering av försvarsmateriel	47
1.6 Lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning	47
1.7 Polislagen	47
2 Ikraftträdande	47
3 Lagstiftningsordning	47
LAGFÖRSLAG	49
Lag om ändring av strafflagen.....	49
Lag om ändring av 20 d och 42 § i tullagen	51
Lag om ändring av 5 a kap. i tvångsmedelslagen.....	52
Lag om upphävande av lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung	53
Lag om ändring av 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel	54
Lag om ändring av 9 § i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning	54
Lag om ändring av 31 a § i polislagen	55
BILAGA	56
PARALLELLTEXT	56
Lag om ändring av strafflagen.....	56
Lag om ändring av 20 d och 42 § i tullagen	60
Lag om ändring av 5 a kap. i tvångsmedelslagen.....	61
Lag om ändring av 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel	63
Lag om ändring av 9 § i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning	64
Lag om ändring av 31 a § i polislagen	65

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Med kriminaliseringen av tullredovisningsbrotten eftersträvar man i första hand att skydda statens och EU:s skatteintäkter samt att förebygga införsel och utförsel av varor i strid med ett förbud eller villkor. Bakom detta ligger en strävan efter en effektivisering av statsrådets undersökning av ekonomisk brottslighet och en ökad gränssäkerhet och tullsäkerhet.

Den arbetsgrupp som har tillsatts av inrikesministeriet och som har rett ut nuläget för utredning av ekonomisk brottslighet och lagstiftningsrelaterade utvecklingsåtgärder har avgett sin slutrapport den 23 juni 2004 om utvecklande av lagstiftningen som inverkar på förebyggande av ekonomisk brottslighet (inrikesministeriets publikationsserie 36/2004). I slutrapporten föreslog arbetsgruppen en utredning av om bestämmelserna med anknytning till tullförfarandet är fungerande med hänsyn till hur brottsrekvisiten uppfylls, hur brottsansvaret allokeras och hur tillräckliga de tvångsmedel är som är nödvändiga med hänsyn till utredningen av brott. Enligt arbetsgruppen är myndigheternas möjligheter klart otillräckliga att ingripa i allvarlig och internationell brottslighet som har samband med Finlands utrikeshandel och transitotrafiken genom Finland.

Statsrådet godkände 23 september 2004 ett principbeslut om den inre säkerheten för åren 2004–2007 (inrikesministeriets publikationsserie 44/2004). I programmet är ett av tyngdpunktsområdena ett bevarande av gräns- och tullsäkerheten. Enligt programmet är gränstrafiken förenad med allvarlig brottslighet, massbrottslighet och oönskade fenomen som äventyrar den allmänna ordningen och säkerheten samt samhällsfreden. Sådana fenomen är t.ex. smuggling av narkotika, tobak och alkohol, export av stulna varor och import av varor som äventyrar medborgarnas säkerhet. Enligt programmet för den inre säkerheten ska man se till att risken är hög för att brott som avser olaglig inresa, tullbrott och annan

gränsöverskridande brottslighet ska uppdagas vid övergångsställena för Schengenområdets yttre gräns, vid den finska östgränsen och på Finska viken.

Statsrådet fattade den 9 februari 2006 ett principbeslut om verksamhetsprogram för åren 2006–2009 för bekämpning av ekonomisk brottslighet och den s.k. grå ekonomiska sektorn. Enligt principbeslutet i fråga är ett av lagstiftningsprojekten som innebär att gränsöverskridande ekonomisk brottslighet och den gråa ekonomiska sektorn bekämpas bl.a. en kriminalisering av tullredovisningsbrott år 2008.

Statsrådet godkände den 8 maj 2008 ett principbeslut om ett program för den inre säkerheten för åren 2008–2011. Enligt programmet eftersträvar man att med tullövervakning säkra att utrikestrafiken och –handeln överensstämmer med bestämmelser och är trygg samt att förebygga och uppdaga tullbrott. Tyngdpunktsområdet är att förebygga en olaglig import av narkotika, vapen, ämnen som orsakar strålningsfara samt av produkter som är farliga för människor och miljön. Det är skäl att rikta tullövervakningen och de kontroller som anknyter till den mot varor, fordon och resenärer i samband med att de kommer till Finland eller förs ut ur Finland samt för varornas del också i samband med att de lagras. En hög kvalitet på gränskontrollernas, gränsövervakningen samt tullkontrollerna vid de yttre gränserna och en smidig gränstrafik tryggas enligt förslaget med en tillräcklig personal samt genom att utveckla kontrollmetoderna och –arrangemangen. Det är också viktigt att stöda de ryska myndigheterna. Enligt programmet ska inom Schengenområdet för fri rörlighet göras tullkontroller som grundar sig på riskanalyser samt effektiviseras övervakningen av utlänningar jämte den brottsförebyggande verksamhet som stöder denna. Också beredskapen att återinföra de inre gränskontrollerna ska upprätthållas. Enligt programmet är avsikten att utveckla metoderna och tekniken för gränsövervakningen och tullkontrollerna

samt att öka smidigheten för gränstrafiken. De följder som beror på att gränskontrollerna vid de inre gränserna har upphört kan kompenseras bl.a. med förhandsuppgifter om resenärer och last samt genom att myndigheternas verksamhet effektiviseras i det interna landet. Enligt programmet ska också ses över de brister som hindrar myndigheterna att effektivare än för närvarande ingripa i situationer då man har lämnat tullen oriktiga uppgifter i samband med införsel, utförsel eller transitotrafik.

En reglering av tullredovisningsbrott förutsätts också av att man bör trygga en störningsfri marknad inom den Europeiska unionens och särskilt Finlands område. Samtidigt är målsättningen att trygga en jämlik konkurrenssituation för alla operatörer. Avsikten ska vara att hindra att systemen för en laglig utrikeshandel utnyttjas inom den internationella brottsligheten.

Med bestämmelserna eftersträvar man också att effektivisera bekämpningen av den internationella organiserade brottsligheten. Vid verksamheten för organiserade kriminella sammanslutningar spelar t.ex. skattebedrägerier och penningtvätt en betydande roll, vilket förutsätter ingrepp mot missbruk av tullförfarandena och mot varuimport med hjälp av felaktiga dokument. Bekämpandet av terrorism, särskilt finansiering av den förutsätter också en effektivare övervakning av varutrafiken. Av de synpunkter som anknyter till rikets säkerhet kan också lyftas fram förebyggande av brott som har samband med transport och import av farliga ämnen.

Det ska vara straffbart att underlåta att fullgöra deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller att vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en säkerhet för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp eller införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud. En försummelse av deklarationsskyldigheten eller att lämna tullmyndigheterna oriktiga eller ofullständiga uppgifter är redan för närvarande kriminaliserad som tullförseelse enligt 42 § 3 mom. i tullagen (1466/1994). För tullförseelse kan

dömas ut endast böter. Vid försummelse av deklarationsskyldigheten eller då oriktiga eller bristfälliga uppgifter lämnas kan det dock vara fråga om en verksamhet som förutsätter ett allvarligare klander, t.ex. gärningar som äventyrar betydande fiskala rättigheter eller planmässiga eller upprepade handlingar. Straffskalan för tullförseelse gör inte heller möjlig en användning av sådana tvångsmedel som är nödvändiga vid utredningen av allvarliga brott. En utvidgning av tvångsmedelsbemyndigandena skulle åtminstone i någon mån öka risken att bli fast.

En försummelse av deklarationsskyldigheten eller av att ge oriktiga eller bristfälliga uppgifter kan vara straffbar förutom som tullförseelse också t.ex. som skattebedrägeri enligt 29 kap. 1–3 § i strafflagen eller som regleringsbrott enligt 46 kap. i strafflagen eller som smuggling enligt samma kapitel. Trots gällande straffbestämmelser har det i rättspraxis framgått att man genom dessa bestämmelser inte i tillräcklig grad förmår ingripa i alla sådana situationer där man i samband med införsel eller utförsel av varor bryter mot uppgiftsskyldigheten eller deklarationsskyldigheten. T.ex. kan skattebedrägeribestämmelserna bli tillämpliga endast om det går att visa en avsikt att undandra skatt. När det gäller mervärdesskatt kan en sådan avsikt att undandra skatt inte nödvändigtvis visas ännu i samband med införseln.

Att föreskriva om tullredovisningsbrott förutsätter att bestämmelsen om tullförseelse i 42 § i tullagen revideras så att till 2 mom. fogas en hänvisning till tullredovisningsbrotten. Det föreslås en revidering av ordalydelsen för 3 mom., men området för det straffbara förfarandet ändras inte.

I samband med totalreformen av strafflagen uppställdes som mål att alla straffbestämmelser innebärande fängelsestraff ska koncentreras till strafflagen. I samband med att det föreskrivs om tullredovisningsbrott föreslås det att det till 46 kap. i strafflagen förs över lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung enligt 1 § i lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung (524/1975), exportbrott som avser försvarsmateriel enligt 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990) samt försummelse av export-

kontrollanmälan om produkter med dubbel användning enligt 9 § 2 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning på vilka samtliga gärningar kan följa fängelsestraff.

2 Nuläge

2.1 Tullverkets ställning och uppgifter

Allmänt

Det finska tullverket är en del av den Europeiska unionens tullsystem. Grunden för den Europeiska gemenskapen är enligt artikel 23 (tidigare artikel 9) i grundfördraget, dvs. Romfördraget, en tullunion som ska omfatta all handel med varor. Enligt punkt 1 i artikeln innebär tullunionen att tullar på import och export samt alla avgifter med motsvarande verkan är förbjudna mellan medlemsstaterna och att en gemensam tulltaxa gentemot tredje land ska införas.

Tullunionen har en gemensam tulltaxa som tillämpas på tredje land och en övrig gemensam tullagstiftning som i huvudsak ersätter tullagstiftningen i gemenskapens medlemsstater. Gemenskapens grundläggande författningar i fråga om tullagstiftningen är rådets förordning (EEG) nr 2913 om inrättande av en tullkodex (tullkodexen), kommissionens förordning om tillämpningsföreskrifter för tullkodexen (EEG) nr 2454/93 (tillämpningsförordningen) jämte senare ändringar av förordningen samt rådets förordning (EEG) nr 918/83 om upprättandet av ett gemenskaps-system för tullbefrielse (tullfrihetsförordningen) jämte senare ändringar av förordningen.

Europaparlamentet och rådet har den 23 april 2008 utfärdat förordning (EG) nr 450/2008 om fastställande av en tullkodex för gemenskapen (i fortsättningen den moderniserade tullkodexen). Tillämpningstidtabellen för den moderniserade kodexen är definierad i artikel 188.

Mellan de stater som hör till tullunionen finns det på grund av varornas fria rörlighet inga tullformaliteter. Den fria rörligheten för varor gäller såväl varor som tillverkats på Europeiska unionens område som varor som

tillverkats i en tredje stat och som har förtullats för unionens område. Vid tullunionens yttre gränser utförs tullövervakning för hela gemenskapens räkning. Det finska tullverket har som uppgift att övervaka varutrafik som går genom Finland och riktar sig till gemenskapens medlemsstater. Eftersom varor inte längre underkastas exportövervakning då de förs till en annan medlemsstat, måste övervakningen av import- och exportverksamheten vid gemenskapens yttre gränser vara effektiv. Tullverket har verksamhetsställen förutom vid Europeiska unionens yttre gränser också vid den inre gränsen och i inlandet, eftersom det för att skydda Europeiska unionens ekonomiska intressen ansvarar för tullövervakningen och undersökningen av den interna handeln och trafiken.

Enligt artikel 2 i den moderniserade tullkodexen ska tullmyndigheterna ha det primära ansvaret för att övervaka gemenskapens internationella handel och därigenom bidra till rättvis och öppen handel, till genomförandet av de externa aspekterna av den inre marknaden, den gemensamma handelspolitiken och annan politik på gemenskapsnivå som har betydelse för handeln och till säkerhet i hela leveranskedjan. Tullmyndigheterna ska inrätta åtgärder med särskilt följande syften a) Att skydda gemenskapens och dess medlemsstaters ekonomiska intressen. b) Att skydda gemenskapen från illojal och olaglig handel samtidigt som legitim affärsverksamhet får stöd. c) Att säkerställa gemenskapens och dess invånares säkerhet och skydd, samt skyddet för miljön, vid behov i nära samarbete med andra myndigheter. d) Att bevara en lämplig balans mellan tullkontroll och underlättande av laglig handel.

Enligt 2 § i lagen om tullverket (228/1991) svarar tullverket bland annat för tullövervakningen i fråga om varor som importeras och exporteras och i fråga om utlandstrafiken samt för övriga tullåtgärder och för tull- och accisbeskattningen enligt vad som föreskrivs särskilt. Det finns mycket sådan nationell speciallagstiftning som avses i momentet. Tullverket har också som uppgift att anordna tullövervakning för att hindra olaglig import- och exportverksamhet samt att hindra bl.a. olaglig import av narkotika, skjutvapen- och vapentillbehör, farliga eggvapen, utrotnings-

hotade djur- och växtarter, spridning av djur- och växtsjukdomar, export av nationella kulturskatter samt penningtvätt. Tullverket övervakar också tillsammans med andra myndigheter att bestämmelserna och föreskrifterna för farliga ämnen så som sprängämnen och ammunition iakttas. Tullverket ska också övervaka att föreskrifterna för kärnämnen och andra ämnen som framkallar strålning iakttas i samband med import och export av ämnena. Genom tullövervakningen eftersträvar man också att hindra import till Finland av miljöfarliga radioaktiva ämnen och av ämnen, skrot och avfall som avger strålning. Tullverket övervakar också import och transitotrafik av försvarsmateriel.

Bekämpning av tullbrott

Tullverket är behörigt att undersöka de brottsmisstankar som kommit fram i samband med dess verksamhet. Europeiska unionens lagstiftning begränsar inte förundersökningsmyndighetens behörighet då det finns skäl att misstänka att ett tullbrott begåtts. Tullverket är behörigt att undersöka alla misstänkta brott vid utrikeshandeln och -trafiken oberoende av om man brutit mot nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning. Tullverket kan undersöka förseelser mot förbud och begränsningar enligt gemenskapslagstiftningen också då det är fråga om import från gemenskapens område eller export till detsamma.

I 43 § i tullagen föreskrivs om utredning av tullbrottmål. Enligt 1 mom. i paragrafen ska vid utredning av tullbrottmål utöver särskilda bestämmelser om förundersökning och tvångsmedel iakttas bestämmelserna i tullagen. Enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i tullagen avses med tullbrott ett brott som innebär överträdelse av bestämmelserna i tullagen eller någon annan lag vars iakttagande tullverket skall övervaka eller som tullverket skall verkställa, eller överträdelse av föreskrifter och bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa, samt i 46 kap. strafflagen avsett olaga befattningstagande med infört gods, sådant häleri som avses i 32 kap. 1 § 2 mom. strafflagen samt även annan sådan överträdelse av bestämmelser i vilken ingår import eller export av egendom. Som en följd av en

ändring av 32 kap. i strafflagen bereds en ändring av 3 § 1 mom. 5 punkten i tullagen i samband med en ändring av tullagen.

En tullman har vid förundersökning som utförs av tullmyndighet samma rätt att vidta utredningsåtgärder och använda tvångsmedel som polisman vid polismyndighets förundersökning (43 § 2 mom. i tullagen). De centrala författningarna om förundersökning och tvångsmedel är förundersökningslagen (449/1987) och tvångsmedelslagen (450/1987). Tullagens 20 b–20 i § innehåller specialbestämmelser om de tvångsmedel som står till buds för tullmyndigheterna.

Tullverket riktar sin övervakning och sina kontroller inspektioner mot sannolika försändelser av smuggelgods. Dessa försändelser väljs ut med hjälp av internationell spaningsverksamhet och andra internationella kontakter samt riskanalyser. Vid kontrollerna har man hjälp av bl.a. narkotikahundar samt olika slags tekniska apparater. Förutom att tullverket utför brottsunderökningar ger det bl.a. rättslig hjälp och handräckning samt deltar i internationella övervakningsoperationer.

År 2007 fick tullverket kännedom om 4 620 misstänkta brott. Antalet brottsmisstänkta personer var sammanlagt 4 608. De undersökta brotten var närmast skattebrott, smuggling av alkoholhaltiga ämnen, kränkning av industriella rättigheter och av upphovsrätten, narkotikabrott, läkemedelsbrott, dopningsbrott, skjutvapenbrott och trafikbrott. År 2007 undersökte tullen 120 brott som klassades som ekonomiska brott. Dessa var i huvudsak brott mot immateriella rättigheter, olaglig import av tobak som behandlades som grova skattebedrägerier och skattebedrägerier samt yrkesmässig eller sedvanlig smuggling av alkoholhaltiga ämnen.

2.2 Den centrala strafflagstiftningen i anslutning till tullverkets uppgifter

Enligt 42 § 3 mom. i tullagen ska den som uppsåtligen eller av grovt vållande försummar deklarationsskyldighet eller annan skyldighet enligt kodexen, tullagen eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem eller som annars bryter mot nämnda bestämmelser för tullförseelse dömas till böter, om

inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans.

I 16 kap. 8 § i strafflagen föreskrivs det som straffbart att lämna in ett osant intyg till en myndighet. Enligt 1 mom. i paragrafen ska den som till en myndighet ger in ett i rättsligt hänseende betydelsefullt osant skriftligt intyg eller en därmed jämförbar teknisk upptagning eller som efter att ha tillverkat ett sådant intyg eller en sådan upptagning överlämnar intyget eller upptagningen till någon annan för att användas för nämnda ändamål dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

I 16 kap. 8 § 2 mom. utsträcks straffbarheten att gälla muntliga uppgifter som lämnas av vissa personer eller instanser. För ingivande av osant intyg till myndighet döms också den som bedriver verksamhet som är underställd särskild myndighetstillsyn eller dennes företrädare eller en person som är anställd hos denne eller den som är revisor för ett samfund som står under tillsyn, som i anslutning till en granskning som utförs med stöd av lag eller i övrigt vid uppfyllandet av en i lag bestämd upplysningsskyldighet, för tillsynsmyndigheten uppger en i rättsligt hänseende betydelsefull osann muntlig uppgift.

I 29 kap. 1–3 § i strafflagen föreskrivs skattebedrägeri, grovt skattebedrägeri och lindrigt skattebedrägeri vara straffbara. Enligt 1 § i kapitlet gör sig den skyldig till skattebedrägeri som 1) genom att för beskattningen ge myndigheterna en oriktig uppgift om någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt, 2) genom att i en anmälan som lämnas för beskattningen hemlighålla en sådan omständighet som påverkar bestämmandet av skatt, 3) i syfte att undandra skatt genom att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen och som har betydelse för bestämmandet av skatt, eller 4) i syfte att undandra skatt genom att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen och som har betydelse för bestämmandet av skatt, eller i övrigt bedrägligt få till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund. Straffet är böter eller fängelse i högst två år.

Enligt 29 kap. 2 § i strafflagen kan strävan efter avsevärd ekonomisk vinning eller en särskild planmässighet vid brottet medföra att skattebedrägeriet blir grovt. För grovt skattebedrägeri döms till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Enligt 3 § i kapitlet är det fråga om lindrigt skattebedrägeri, om skattebedrägeriet, med hänsyn till den eftersträlvade ekonomiska vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa. För lindrigt skattebedrägeri döms endast till böter.

Att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller en underlåtelse att lämna uppgifter kan också anknyta till reglerings- och smugglingsbrotten. I 46 kap. 1 § i strafflagen föreskrivs som straffbart regleringsbrott att bryta mot eller att försöka bryta mot i paragrafen nämnd lag föreskriven eller med stöd av nämnda författningar meddelad regleringsföreskrift. Straffpåföljden är böter eller fängelse i högst två år. I 2 § i kapitlet föreskrivs gärningssätt som kan göra ett regleringsbrott grovt. För grovt regleringsbrott döms till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Det är då fråga om regleringsbrott där det eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, gärningen är ägnad att på något område eller i hela landet medföra avsevärd fara för befolkningens utkomst, samhällsekonomi eller landets ekonomiska försvarsberedskap, eller som begås särskilt planmässigt. Enligt 46 kap. 3 § i strafflagen är ett regleringsbrott lindrigt och bestraffas med böter, om gärningen, med hänsyn till den eftersträlvade vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa.

Smugglingsbrotten föreskrivs vara straffbara i strafflagens 46 kap. 4 och 5 §. Enligt 4 § 1 mom. gör sig den skyldig till smuggling som, utan behörigt tillstånd eller annars i strid med vad som föreskrivs eller bestäms om införsel eller utförsel, för eller försöker föra in i landet eller för eller försöker föra ut ur landet en vara vars införsel eller utförsel är för bjuden eller förutsätter myndighets tillstånd eller kontroll. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. I 2 mom. i paragrafen föreskrivs vissa situationer i samband med veterinär gränskontroll vara straffbara. Enligt 46 kap. 5 § bestraffas smuggling med böter

som lindrig smuggling, om smugglingen, med hänsyn till varans värde eller mängd eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet är ringa.

En straffbestämmelse som anknyter till tullverkets verksamhet finns i lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung (524/1975). Enligt 1 § i döms till böter eller fängelse i högst två år den som till finsk myndighet eller annat organ, som har rätt att utfärda certifikat rörande exportvaras ursprung, anmäler eller låter anmäla oriktig uppgift om varas ursprung i syfte att av tullmyndigheten eller organet utverka certifikat över varans ursprung, som erfordras för erhållande av tullförmånsbehandling eller motsvarande förmånsbehandling, eller som vid utförsel av vara från Finland till främmande stat till denna stats myndighet anmäler eller låter anmäla oriktig uppgift om varans ursprung i syfte att erhålla tull- eller motsvarande förmånsbehandling.

Till tullverkets verksamhetsområde anknyter också läkemedelsbrott enligt 44 kap. 5 § och dopningsbrotten enligt 44 kap. 6–8 §. I bestämmelserna i fråga har olaglig införsel av läkemedel och dopningsmedel föreskrivits vara straffbar. Olaglig införsel av alkohol är för närvarande straffbar som smuggling av alkoholhaltigt ämne enligt 82–83 § i alkohollagen (459/1968, det har lagts fram ett förslag till en ändring av bestämmelserna om alkoholbrott, se RP 84/2008 rd).

Införseln och därmed alltså också tullverkets verksamhetsområde omfattas också av förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel enligt 9 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns (653/2007). Enligt bestämmelsen döms för förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel den som uppsåtligen eller av oaktsamhet förflyttning in i eller ut ur EU-området av kontanta medel på minst 10 000 euro eller lämnar en ofullständig eller oriktig anmälan, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans. Ett brott mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel kan uppfylla rekvisitet för häleribrott enligt 32 kap. 1

§ i strafflagen eller för penningtvätt enligt 32 kap. 6 § i strafflagen.

Enligt 2 § 2 mom. i lagen om tullverket sörjer tullverket för statistikföringen av utrikeshandeln samt inom sitt verksamhetsområde för annan statistikföring. På framställningen av statliga myndigheters statistik tillämpas statistiklagen (280/2004), i vars 25 § föreskrivs om underlåtelse att fullgöra uppgiftsskyldighet. En uppgiftsskyldig som uppsåtligen försummar att lämna uppgifter som avses i lagen, ska för underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt statistiklagen dömas till böter. En uppgiftsskyldig som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter eller meddelanden för fullgörande av den uppgiftsskyldighet som föreskrivs i statistiklagen lag, ska för lämnande av oriktiga statistiska uppgifter dömas till böter. Om försummelsen i sin helhet skall anses uppenbart ringa, kan den behöriga myndigheten avstå från åtgärder för att ställa den försumlige under åtal.

2.3 De centrala anmälningsskyldigheterna i tullagstiftningen

Allmänt

En vara som importeras från ett land utanför EU ska tullbehandlas. Varan uppvisas för tullen och tullbehandlas genast. Det kan också avges en summarisk deklaration för varan. Deklarationen innehåller de uppgifter som behövs för att individualisera varan. För sjötransporters del ska varan hänföras till en godkänd tullbehandling inom 45 dagar från den dag då den summarisk deklaration för varan inges och inom 20 dagar för övriga transporters del. Det finns flera olika former av godkänd tullbehandling. Av dessa är den vanligaste att hänföra en vara till ett tullförfarande. Varan hänförs till ett tullförfarande genom en tulldeklaration, vanligtvis på en SAD-blankett (ett administrativt enhetsdokument) eller på elektronisk väg. Den vanligaste formen för tullförfarande är överlåtelse av varan till fri omsättning. Om det är fråga om en kontantkund, är en förutsättning för överlåtelsen att de tullar och importskatter som ska uppbäras för varan har betalats. Varan kan redan före betalningen av de skatter som ska uppbäras överlåtas till en kund som

är registrerad hos tullen och som har ställt säkerhet för de skatter som ska betalas. Då varan har tullbehandlats och överlåtits till fri omsättning i något EU-land, kan den utan begränsningar användas och transporteras inom gemenskapen. På motsvarande sätt ska exportören eller en företrädare för denne för exporttullbehandling deklarera gemenskapsvaror som är avsedda för export till s.k. tredje länder. Gemenskapsvaran ska hänföras till exporttullbehandling för att tullen ska kunna definiera vilka exportbestämmelser och -föreskrifter som gäller för varan i fråga och hur de ska tillämpas på export av varan. Dessa bestämmelser och föreskrifter kan gälla t.ex. exporttull eller annan exportavgift, återbetalning eller återkallande av tull, exportstöd, exportlicens eller någon annan exportbegränsning. Huvudregeln är att man ska ge tulldeklaration för varor som exporteras. Man kan fram till juli 2009 ge in tulldeklarationen på en SAD-blankett. Efter detta inges tulldeklarationen på elektronisk väg.

Summarisk deklaration

Enligt artikel 40 i den gällande tullkodexen ska varor som anländer till tullkontoret eller till någon plats som anvisats eller godkänts av tullmyndigheterna uppvisas för tullen av den person som förde in varorna till gemenskapens tullområde eller i förekommande fall av den person som har åtagit sig ansvaret för befordran av varorna efter införseln. Varor som har uppvisats för tullen enligt artikel 40 omfattas som huvudregel av en summarisk deklaration (artikel 43). Den summariska deklarationen ska inges så snart varorna har uppvisats för tullen. Tullmyndigheterna får emellertid medge en tidsfrist för ingivande av deklarationen vilken inte ska utsträckas över den första vardagen efter den dag då varorna har uppvisats för tullen. Den summariska deklarationen ska lämnas på en blankett som motsvarar den modell som modell som tullmyndigheterna har fastställt (artikel 44). Tullmyndigheterna får emellertid som summarisk deklaration tillåta användning av sådana kommersiella eller officiella dokument som innehåller de uppgifter som krävs för varornas identifiering. Den summariska deklarationen ska inges av a) den person som

har fört in varorna till gemenskapens tullområde eller av den som tar på sig ansvaret för varornas befordran efter införseln, eller b) den person i vars namn de personer som anges i stycke a) har handlat. Icke-gemenskapsvaror som uppvisas för tullen ska hänföras till en godkänd tullbehandling som är tillåten för sådana varor (artikel 48). Närmare bestämmelser om summarisk tulldeklaration enligt den gällande tullkodexen ingår i artiklarna 183 och 184 i tillämpningsförordningen.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2005 och kommissionens förordning (EG) nr 1875/2006 ska rörande varje sändning som anländer till EU-området på elektronisk väg meddelas tullen redan innan varan anländer till en hamn, flygplats eller ett gränsövergångsställe. Samma gäller för transporter från EU-området. Till den summariska deklarationen ska fogas de s.k. säkerhetsuppgifterna på grundval av vilka tullen har en ännu bättre möjlighet att ingripa mot säkerhetsrisker redan innan varorna förs in eller förs ut.

I artikel 4 i den moderniserade tullkodexen definieras summariskt tulldeklaration som en handling genom vilken en person anger före eller vid tidpunkten av händelsen för tullmyndigheterna, i föreskriven form eller på föreskrivet sätt, att varor ska föras in i eller ut ur gemenskapens område. Varor som förs in i gemenskapens tullområde ska som huvudregel omfattas av en summarisk tulldeklaration (artikel 87). Den summariska införseldeklarationen ska inges med hjälp av elektronisk databehandlingsteknik (artikel 88). Kommersiella uppgifter, hamnuppgifter eller transportuppgifter får användas om de innehåller de uppgifter som krävs för en summarisk införseldeklaration. Tullmyndigheterna får under exceptionella omständigheter godta pappersbaserade summariska införseldeklarationer, förutsatt att samma riskhanteringsnivå tillämpas som för summariska införseldeklarationer som görs med hjälp av elektronisk databehandlingsteknik och att kraven för att utbyta sådana uppgifter med andra tullkontor kan uppfyllas. Den summariska införseldeklarationen ska inges av den person som för in varorna till gemenskapens tullområde, el-

ler tar på sig ansvaret för varornas transport till detta område.

Någon av de personer som har uppräknats i artikel 95 i den moderniserade tullkodexen ska omedelbart anmäla införsel av varor till gemenskapens tullområde till tullen vid det anvisade tullkontoret eller till någon annan plats som tullmyndigheterna har anvisat eller godkänt eller till en frizon. Den person som anmäler varornas ankomst ska hänvisa till den summariska införseldeklarationen eller tulldeklarationen som har ingivits för varorna.

Hänförande till ett tullförfarande

Enligt artikel 59 i tullkodexen ska alla varor som ska hänföras till ett tullförfarande omfattas av en deklaration för förfarandet i fråga, dvs. en tulldeklaration. Enligt artikel 61 i tullkodexen ska tulldeklarationen upprättas skriftligen, på elektronisk väg med databehandlingsteknik genom muntlig deklaration eller någon annan åtgärd, med vilken avses t.ex. att en resenär, då han eller hon kommer till tullområdet, i tullkontoret väljer den gröna filen. Tullmyndigheterna får för att kontrollera riktigheten av de deklarationer som de har mottagit granska de handlingar som ingår i deklarationen och de dokument som har bifogats den samt undersöka varorna (artikel 68). Om villkoren för att hänföra varorna till förfarandet i fråga är uppfyllda och förutsatt att varorna inte är föremål för några förbud eller restriktioner, ska tullmyndigheterna frigöra varorna så snart uppgifterna i deklarationen har kontrollerats eller godkänts utan kontroll (artikel 73). Närmare bestämmelser om det s.k. normalförfarandet enligt den gällande tullkodexen ingår i del I avdelning VII i i tillämpningsförfordningen (artiklarna 198–238).

Om deklarationsskyldigheten föreskrivs i artikel 104 den moderniserade tullkodexen. Enligt artikeln ska alla varor som ska hänföras till ett tullförfarande, utom förfarandet för frizoner, omfattas av en tulldeklaration som är anpassad till förfarandet i fråga. Enligt artikel 108 ska tulldeklarationerna innehålla alla de uppgifter som krävs för tillämpningen av bestämmelserna om det tullförfarande för vilket varorna deklarerar. Tulldeklarationer

som har upprättats hjälp av elektronisk databehandlingsteknik ska innehålla en elektronisk signatur eller annan typ av autentisering. Deklarationer i pappersform ska vara undertecknade.

Förenklade förfaranden och anmälningsskyldigheten under tullförfarandet

För att tullformalitetserna ska underlättas har deklaranten möjlighet att använda s.k. förenklade förfaranden. För användningen av förenklade förfaranden förutsätts det tillstånd av tullmyndigheterna. En tulldeklaration kan ges förutom i form av en officiell handling också i form av någon annan handling, t.ex. en handelsfaktura eller ett transportdokument, om detta tillåts enligt bestämmelserna för tullförfarandet i fråga. Minimiförutsättningen är då att handlingen innehåller alla de uppgifter som krävs för hänförande till ett tullförfarande. Deklarationen kan också ges in så att den saknar någon uppgift eller handling under förutsättning att den senare kompletteras med denna uppgift eller med handlingen. Det förutsätts då ofta att det ställs säkerhet. Deklaranten har också möjlighet att deklarerar varorna för förfarandet genom att införa varorna i sin bokföring sedan de anlänt till dennes lokaler. Detta deklarationsförfarande benämns hemförtullningsförfarande. Anteckningen i bokföringen kan också ersättas med vilken som helst formalitet som tullmyndigheterna bestämmer och som erbjuder samma garantier. Vid hemförtullningsförfarandet ska deklaranten inom föreskriven tid lämna in en kompletterande deklaration för hänförande till förfarande. Närmare bestämmelser om tulldeklarationerna vid förenklade förfarande ingår i del I avdelning XI i tillämpningsförfordningen (artiklarna 253–259).

Ansöknings- och tillståndsärenden samt fastställande av säkerhet

Tullagstiftningens mest centrala ansöknings- och tillståndsärenden har samband med ett få en status som ombud, med förenklade förfaranden och med tullförfaranden med ekonomisk verkan av vilka som det mest allmänna kan anses lagring i tullager

samt med transitering. Närmare bestämmelser om transitering ingår i del II avsnitt II, dvs. i artiklarna 309–495 i tillämpningsförfordningen. Tillståndsärendena är många, och i detta sammanhang är det skäl att nämna endast tillståndsärenden som har samband med fastställande av garanti.

I tullkodexen, tillämpningsförfordningen och tullfrihetsförfordningen igår beskrivningar av en stor mängd situationer då det förutsätts en garanti för tullskuld eller tullansvar. Bestämmelser om säkerhet för tullskuld finns i artiklarna 189–200 i den gällande tullkodexen och om garanti för tullskuld i artiklarna 56–65 i den moderniserade tullkodexen.

Den vanligaste situationen där det uppstår ett läge då en säkerhet förutsätts är då en vara som underkastas införseltull hänförs till något tullförfarande. Kontantkunderna ställer en s.k. individuell garanti som svarar mot tullskulden. Garantin är då som huvudregel en pantsättningsförbindelse i form av en handfången pant som ges till tullens kassa. Som exempel på ärenden som kan ha samband med strävan efter otillbörlig ekonomisk vinning kan nämnas ansökningsärenden som syftar till status som registrerad kreditkund. Status som registrerad kreditkund förutsätter en samlad garanti för tullskulden, varför det är möjligt att till de registrerade kunderna överlåta varorna till fri omsättning fastän tullskulden inte är betald. Avsikten är att den registrerade kundens samlade garanti ska täcka hela tullskulden. I praktiken fastställs storleken på garantin så att beloppet av kundens genomsnittliga tullskuld och –ansvar jämförs med kundens ekonomiska ställning. Dessutom beaktas bl.a. kundens betalningsstörningar och –sätt, bolagets framtidsplaner samt tullverkets säsongvariationer. En kund som ansöker om status som registrerad kund kan vilseleda tullmyndigheten genom att lämna dem oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller genom att låta bli att lämna uppgifter så att tullmyndigheten bestämmer garantin till ett otillräckligt belopp. Sökandens förfarande kan uppfylla rekvisitet för bedrägeri, men det kan i fallen uppstå svårigheter med att bevisa gärningsmannens avsikt.

2.4 Problematiska fall som har samband med de uppgifter som ska lämnas till tullverket

Man kan i samband med införsel och utförsel lämna tullverket oriktiga eller ofullständiga uppgifter i flera olika syften. Syftet kan t.ex. vara att delvis undvika mervärdesskatt. Med hänsyn till mervärdesskattebehandlingen har uppgifterna om varans destination, kvalitet, mängd och värde betydelse.

I de situationer som föreskrivs i 70 § som ingår i 6 kap. i mervärdesskattelagen (1501/1993) är försäljning av varor till köpare utanför Europeiska gemenskapen befriad från mervärdesskatt. För import av varor från ett tullområde utanför Europeiska unionen ska betalas skatt enligt 9 kap. i mervärdesskattelagen. Vid import av varor från tullområde till gemenskapens skatteområde är enligt 86 b § i mervärdesskattelagen den mervärdesskattskyldig som är deklarant enligt artikel 4 punkt 18 i tullkodexen. Enligt 160 § i mervärdesskattelagen ansvarar tullverket för beskattningen av importerade varor och utövar tillsyn över beskattningen. I 10 kap. i mervärdesskattelagen föreskrivs om den skattskyldiges rätt att dra av den mervärdesskatt som inkluderats i ett förvärv av en vara i hemlandet, från Europeiska gemenskapen eller utifrån gemenskapen när förvärvet sker för skattepliktig rörelse. Enligt 131 § som ingår i 12 kap. i mervärdesskattelagen har en näringsidkare i samma omfattning som för ett förvärv för skattepliktig rörelse rätt till återbäring för den skatt inkluderats i ett förvärv av en vara bl.a. som exporteras ut ur Europeiska gemenskapen. Skatten som inkluderas i anskaffningspriset deklarerar med en deklaration som ges i samband med beskattningen i hemlandet, och en förutsättning för rätten till återbäring är då t.ex. att deklaranten innehar en faktura från säljaren.

Till mervärdesbeskattningen anknyter högsta domstolens avgörande 2004:56. Det gäller ett fall där två personer lagakraftvunnet hade dömts för grovt skattebedrägeri, eftersom de vid import av varor i det bolags namn som de representerade hade deklarerat varans värde alltför lågt och på det sätt vid omsättningsbeskattningen undandragit omsättningsskatt.

På grundval av utredningen i ärendet ansåg högsta domstolen att varan hade importerats för skattepliktig verksamhet. Enligt 41 § i lagen angående omsättningsskatt (559/1991) som gällde vid tidpunkten för importen hade den skattskyldige rätt att vid den inhemska omsättningsbeskattningen dra av omsättningsskatten för den importerade varan. Denna avdragsrätt innebar att staten inte fick någon omsättningsskatt för importen som sådan, utan att skatten de facto flöt in först då varan såldes vidare. Bolaget skulle därför ha haft rätt att dra av omsättningsskatten vid sin omsättningsbeskattning för förtullningsmånaden också i fråga om de kostnadsposter som inte hade deklarerats vid förtullningsskedet, om skatt till denna del skulle ha påförts. Med hänsyn till detta hade staten inte blivit utan och har inte heller kunnat bli utan omsättningsskatt för varupartierna i fråga, fastän skatten vid importen hade bestämts och debiterats till ett för lågt belopp. Högsta domstolen återbröt hovrättens dom.

En motsvarande avdragsrätt ingår i 102 § som ingår i 10 kap. i mervärdesskattelagen. Högsta domstolens avgörande har i praktiken lett till att motsvarande ärenden inte undersöks som misstänkta skattebedrägerier. På grund av tullverkets bristfälliga övervaknings- och uppföljningsmöjligheter förbli det dock oklart om varorna faktiskt omfattas av skattepliktig affärsverksamhet och mervärdessbeskattningen eller om de lagstridigt blir föremål för skattefri försäljning i hemlandet eller i Europeiska gemenskapen. Följden kan bli förutom att mervärdesskatt undandras också att man uppnår en konkurrensfördel och en grundlöst fördelaktig marknadsposition, eftersom den som importerat varan kan sälja sin produkt billigare än andra marknadsaktörer. Om förfarandet upptäcks, kan importören framgångsrikt åberopa att de skattefria varor som den har i sin besittning senare kommer att omsättas i s.k. laglig handel.

Vid export av varor kan det gå till t.ex. på det sättet att exportören meddelar tullverket att varan exporteras utanför Europeiska unionen, fastän den de facto exporteras till en annan medlemsstat. På basis av exportdeklarationen befrias säljaren från skyldigheten att betala mervärdesskatt för varan i fråga. Ge-

nom att vilseleda den tullövervakande myndigheten eftersträvar man att få en olaglig skattefördel genom att låta varorna komma till försäljning som skattefria på gemenskapens område. Det är också möjligt att genom motsvarande förfarande låta skattefria varor säljas tillbaka till Finland. Varor kan också deklarerats för export i en större mängd än vad som verkligen exporteras eller så kan varornas värde anges högre än det verkligen är varvid en motsvarande situation uppstår.

Till export av varor anknyter den s.k. dubbelfaktureringen vid utförsel till Ryssland. Vid dubbelfakturering uppvisas för det finska tullverket en i allmänhet korrekt faktura som skrivits ut av säljaren. Innan varorna förtullas till Ryssland byts exportdokumenten i anslutning till varorna ut, och för den ryska tullmyndigheten uppvisas en ny faktura som är utskriven till ett belopp som är avsevärt lägre än varornas riktiga värde. Den nya fakturan skrivs ut av det finska försäljningsföretaget, ett speditörsföretag eller ett köparföretag. Genom förfarandet undandras ofta en stor del av de ryska tullavgifterna. Fördel av detta drar köparen av varan, köparbolag som fungerar som mellanhand och det finska exportföretaget, eftersom dessa får en grundlös fördelaktig konkurrensställning. Som mellanhand fungerar ofta ett bolag som är registrerat i ett s.k. skatteparadis.

I dubbelfaktureringsfallen vid export till Ryssland kan någon gång också den faktura som uppvisas för de finska tullmyndigheterna anses vara felaktig t.ex. på grund av att varans värde klart har deklarerats fel. I samband med begäranden om handräckning som Ryssland framställer kan det också gå så att det i samband med att ärendet undersöks uppvisas ännu en tredje faktura som kan anses ha ett felaktigt innehåll. Under den senaste tiden har det också förekommit fall där man använt dubbelfakturering vid import till Finland. Dessutom har vid brottsutredningen dubbelfaktureringsfallen också haft samband med också brottslig verksamhet av annat slag, t.ex. omfattande undandragande av inkomster för affärsverksamhet.

Dessutom kan sådana gärningar anses vara problematiska där import av en vara är förbjuden eller begränsad, men inte transitering eller export av varan i fråga. En person som

har brutit mot deklarationsskyldigheten kan t.ex. i situationer som har samband med transporterings- och lagringsförfaranden ofta effektivt åberopa att de varor som försvunnit ur ett tullager har förts ur landet och i allmänhet också från EU-området. Man kan ofta inte bevisa varornas slutliga, verkliga destination. Detta är den mest centrala grunden för att foga införsel i strid med förbud eller villkor till rekvisitet för tullredovisningsbrott.

I de ovan nämnda fallen uppfyller en försummelse av deklarationsskyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter till tullmyndigheterna som huvudregel rekvisitet för tullförseelse som är straffbar enligt 42 § 3 mom. i tullagen.

2.5 Rättsjämförelse

Sverige

I 10 kap. 1 § i tullagen föreskrivs en tullförseelse vara straffbar. Till en tullförseelse gör sig den skyldig som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift i tullagstiftningen, mot förbudet i artikel 16 i produktförfalskningsförordningen ((EG) nr 1383/2003) eller mot anmälningsplikten i artikel 3 i förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen ((EG) nr 1889/2005). Som straff föreskrivs böter. Samma straffbestämmelse tillämpas, om man uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot beslut som Tullverket meddelat med stöd av tullagstiftningen 1) om skyldighet att föra anteckningar och lämna uppgifter om varor som förvaras i tillfälligt lager, tullager, frizon eller frilager eller som är föremål för förenklat förfarande vid tillämpning av ett tullförfarande, 2) om skyldighet i övrigt att lämna uppgift eller handling till Tullverket eller 3) om användningen eller förbrukningen av en icke-gemenskapsvara. Enligt paragrafen i fråga ska i ringa fall inte dömas till ansvar. Enligt 10 kap. 2 § i tullagen inträder ansvar för tullförseelse inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken, lagen om straff för smuggling, lagen om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, m.m. eller lagen om straff för terroristbrott.

Enligt 1 § i lagen om straff för smuggling innehåller lagen bestämmelser om ansvar för gärningar som rör införsel till eller utförsel från landet av varor. Har det i lag eller annan författning föreskrivits straff för den som bryter mot ett förbud mot eller villkor för att föra in eller ut en vara, gäller i stället för bestämmelserna i lagen om straff för smuggling bestämmelserna i den författningen, om inget annat är föreskrivet.

Enligt 3 § 1 mom. i lagen om straff för smuggling straffas för smuggling den som uppsåtligen för in en vara som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel genom att underlåta att anmäla varan till tullbehandling. Enligt nämnda paragraf straffas för smuggling också den som, i samband med att en vara förs in till landet, uppsåtligen lämnar oriktig uppgift vid tullbehandling eller underlåter att lämna föreskriven uppgift vid tullbehandling och därigenom ger upphov till fara för att införseln fullföljs i strid med förbudet eller villkoret. Straffet utgör böter eller fängelse i högst två år. Enligt 3 mom. i paragrafen kan dömas för smugglingsbrott också i vissa andra fall som har samband med utförsel där man förfar i strid med förbud eller villkor eller lämnar en tullmyndighet oriktiga uppgifter eller underlåter att lämna myndigheten uppgifter.

Enligt 4 § i lagen om straff för smuggling kan för ringa smuggling döms till böter. Enligt 5 § döms å sin sida för grov smuggling till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt kan det beaktas om gärningen utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen varit farlig art eller om gärningen inneburit en allvarlig kränkning av ett samhällsintresse.

Enligt 6 § i lagen om straff för smuggling kan smuggling också avse narkotika, då för gärningen döms till fängelse i högst tre år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. För grov narkotikasmuggling döms till fängelse, lägst två och högst tio år. Gärningen kan bedömas som grov, om gärningen har avsett en särskilt stor mängd narkotika, om gärningen verksamheten har varit omfattande eller yrkesmässig, eller om verksamheten eller gärning-

en annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

Enligt 7 § i lagen om straff för smuggling är smuggling enligt 3 § och narkotikasmuggling enligt 6 § straffbara begångna av grov ovarsamhet som olovlig införsel eller olovlig utförsel. Straffet utgör böter eller fängelse i högst två år. Som brott enligt 7 § kommer i fråga underlåtelser att anmäla en vara till tullbehandling, att lämna oriktig uppgift vid tullbehandling eller att underlåta att lämna föreskriven uppgift vid tullbehandling.

I 8 § i lagen om straff för smuggling föreskrivs om tullbrott. Enligt 1 mom. i paragrafen gör sig den skyldig till tullbrott som i samband med att en vara förs in till landet uppsåtligen underlåter att anmäla varan till tullbehandling, lämnar oriktig uppgift vid tullbehandling eller underlåter att lämna föreskriven uppgift vid tullbehandling och därigenom ger upphov till fara för att tull, annan skatt eller avgift undandras det allmänna. Straffet utgör böter eller fängelse i högst två år. I 2 mom. i paragrafen föreskrivs som straffbara också vissa andra gärningsformer som ger upphov till samma fara.

Enligt 9 § i lagen om straff för smuggling döms för ringa tullbrott till böter. I 10 § i lagen föreskrivs straff för grovt tullbrott. För grovt tullbrott döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Bedömningen av om brottet är grovt beror på om gärningen har rört mycket betydande belopp, om gärningsmannen har använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, om gärningen varit systematisk eller utförts i större omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art. Enligt 11 § ska den som av grov oaktsamhet begår gärning som avses i 8 § döms för vårdslös tullredovisning till böter eller fängelse i högst två år. Om den vårdslösa tullredovisningen är ringa, ska den inte medföra straffansvar.

Om skattebrott föreskrivs i skattebrottslagen. Skattebrottslagen tillämpas inte i fråga om gärningar som är belagda med straff i lagen om straff för smuggling. I 2 § i skattebrottslagen föreskrivs straff för den som på annat sätt än muntligen uppsåtligen lämnar oriktig uppgift till myndighet eller underlåter att till myndighet lämna föreskriven uppgift och därigenom ger upphov till fara för att

skatt undandras det allmänna eller felaktigt tillgodoräknas eller återbetalas. Straffet utgör fängelse i högst två år. Lagen i fråga innehåller dessutom straffbestämmelser om bl.a. skatteförseelse (3 §) och om grovt skattebrott (4 §).

EU-lagstiftningen

Enligt artikel 21 i den moderniserade tullkodexen ska varje medlemsstat fastställa påföljder för överträdelser av gemenskapens tullagstiftning. Påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Om administrativa påföljder tillämpas, får de bland annat ha en av följande former eller båda: a) en penningavgift som tas ut av tullmyndigheterna, inbegripet vid behov en betalning en betalning som gäller i stället för en straffrättslig påföljd, b) återkallelse, upphävande för viss tid eller ändring av ett tillstånd som innehas av den berörda personen. Enligt sin ordalydelse förpliktar artikeln alltså inte till att föreskriva straffrättsliga påföljder.

Sammandrag

En rättsjämförande översikt av lagstiftningen i Danmark, Estland, Lettland, Förenade konungariket, Tyskland och Slovakien ingår i betänkandet från den arbetsgrupp som dryftat ett behov av kriminalisering av tullredovisningsbrotten (lagstiftning om tullredovisningsbrott, justitieministeriets arbetsgruppsbetänkande 2006:3, 13–20). Jämförelsen utvisade att straffbestämmelserna om tullredovisningsbrott, straffpraxis och påföljdssystemen varierade från land till land så mycket att man inte kan dra några långt gående slutsatser från jämförelsen. Den föreslagna regleringen står närmast regleringen i Sverige. I samtliga nämnda länder kan man för tullredovisningsbrott av det föreslagna slaget dömas till straff som är strängare än böter.

2.6 Bedömning av nuläget

Utgångspunkter för bedömningen

En underlåtelse att fullgöra deklara-tions-skyldigheten eller annan skyldighet enligt

tullagstiftningen är redan för närvarande straffbar som tullförseelse enligt 42 § 3 mom. i tullagen. För tullförseelse kan endast bestämmas ett bötesstraff. Sagda bestämmelse viker tillbaka, om gärningen uppfyller rekvisitet för ett brott som bestraffas strängare. Det kan då vara fråga om ingivande av osant intyg till myndighet enligt 16 kap. 8 § i strafflagen, skattebedrägeri enligt 29 kap. 1–3 § i strafflagen eller regleringsbrott enligt 46 kap. 1–3 i strafflagen eller smuggling enligt 4 och 5 § i samma kapitel. Alla gärningsformer som uppfyller rekvisitet för tullförseelse uppfyller inte rekvisitet för strängare straffbara brott eller försök till sådant. För en reglering av tullredovisningsbrotten talar att vissa av dessa gärningsformer som bestraffas endast som tullförseelse ska anses så klandervärda att det måste vara möjligt att döma till ett strängare straff för dem.

Bestämmelserna om tullredovisningsbrott ska med små ändringar och tillägg grunda sig på bestämmelsen om tullförseelse. Eftersom hotet om straff dock väsentligt ökas, måste behovet av en reglering av tullredovisningsbrott bedömas utifrån de allmänna förutsättningarna för en kriminalisering. Av dessa allmänna förutsättningar granskas nedan det rättsgoda som ska skyddas, acceptansen av bestämmelserna, hur noggrant bestämmelserna är avgränsade och hur exakta de är samt hur nödvändiga bestämmelserna är.

Målen för regleringen

Med tullredovisningsbestämmelserna skyddas beskattarens fiskala intressen samt hindras en införsel av varor i strid med bestämmelser och villkor. Tullmyndighetens verksamhet, t.ex. de beslut som den fattar och kontroller som den utför grundar sig på de uppgifter och dokument som den får av sina kunder.

Största delen av de fall av brott mot deklarationsskyldigheten som man i tullens verksamhet och rättspraxis har konstaterat vara problematiska kan räknas till de ekonomiska brotten som skadar eller äventyrar förmögenhetsrätter, och mest väsentligt skattemyndigheternas fiskala intressen. Tullmyndigheterna har en central roll vid bekämpningen av

internationell ekonomisk brottslighet. Tullmyndighetens roll vid bekämpningen av ekonomisk brottslighet betonas också av att de organiserad kriminella sammanslutningarna som opererar över statsgränserna under de senaste åren i ökad grad har börjat begå ekonomiska brott. Med tullredovisningsbrotten eftersträvar man också att förebygga införsel av farliga ämnen som sker genom att utnyttja transiterings- och lagringsförfaranden.

Att trygga en jämlik konkurrensställning, förebygga ekonomisk brottslighet och den grå ekonomin är mål som har angivits i det nuvarande regeringsprogrammet, i slutrapporten från den arbetsgrupp vid inrikesministeriet som har rätt ut nuläget när det gäller utredningen av ekonomisk brottslighet och åtgärder för att utveckla lagstiftningen, i statsrådets nya program för den inre säkerheten samt i statsrådets principbeslut om minskande av den ekonomiska brottsligheten och den grå ekonomin 2006–2009.

Behovet av en reglering och acceptansen för regleringen

För tullförseelser döms årligen ut några hundra bötesstraff (217 år 2007). Tillämpningspraxis ger inte en heltäckande bild av de gärningar som kommit till tullens kännedom och som uppfyller rekvisitet för tullförseelse, eftersom en oriktig deklaration oftare leder till att den rättas till än till en brottsutredning. Dessutom kan det antas att omfattningen av den dolda brottsligheten är betydande med beaktande av de begränsade resurser i förhållande till mängden transporter till och ut från landet som finns tillgängliga för tullövervakning och bekämpning av tullbrottslighet. Den typiska tullförseelsen är ett brott mot deklarationsskyldigheten. I 103 av fallen år 2007 var det fråga om en försumelse av deklarationsskyldigheten, i 43 av fallen lämnande av oriktiga uppgifter. Av de fall som gäller brott mot deklarationsskyldigheten kan några tiotal årligen bedömas vara så allvarliga att det kan anses motiverat att införa ett hot om fängelse för att förebygga dem.

Fastän det årligen inte uppdagas särskilt många gärningar som är mera klandervärda

än en tullförseelse, är det i de fallen ofta fråga t.ex. om en strävan efter en avsevärd otillbörlig ekonomisk vinning eller om en täckverksamhet för införsel av ämnen som klassificeras som farliga.

Ett beskrivande exempel på ett sådant fall är högsta domstolens avgörande 2004:56. Avgörandet gäller ett fall där en varas värde i samband med importen deklarerats alltför lågt. Eftersom varan enligt den utredning som företetts i ärendet hade importerats för skattepliktig verksamhet, och eftersom omsättningsskatt de facto inflöt först i samband med återförsäljning av varan ansåg högsta domstolen att svarandena inte gjort sig skyldiga till ett straffbart undandragande av skatt, dvs. i detta fall till grovt skattebedrägeri.

Högsta domstolens avgörande gäller en gärning som begåtts åren 1992 och 1993. Efter nämnda år har bestämmelserna om skattebedrägeri och beskattning ändrats. Enligt strafflagens 29 kap. 1 § 1 mom. (769/1990) som gällde vid tidpunkten för gärningen skulle den dömas för skattebedrägeri som genom att för beskattningen ge myndigheterna en oriktig uppgift om någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt eller genom att hemlighålla någon sådan omständighet i en uppgift som lämnas för beskattningen eller genom annan bedräglig åtgärd undandrar eller försöker undandra skatt. Enligt gällande 29 kap. 1 § 1 och 2 punkten (1228/1997) i strafflagen gör sig den skyldig till skattebedrägeri som genom att för beskattningen ge myndigheterna en oriktig uppgift om någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt eller genom att i en anmälan som lämnas för beskattningen hemlighålla en sådan omständighet som påverkar bestämmandet av skatt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund. Av regeringens proposition med förslag till ändring av 29 kap 1 § i strafflagen (RP 16/1997) och rättslitteraturen framgår det att skattebedrägeribestämmelsen i sakligt hänseende inte har ändrats i fråga om de gärningsformer som det nu är fråga om.

Högsta domstolens avgörande grundar sig i fråga om beskattningen på 1, 2, 34, 40, 41, 71 och 74 § i lagen angående omsättningsskatt (559/1991). Enligt lagen betalades om-

sättningsskatt till staten bl.a. på import. Importören var skyldig att betala skatt för varuimport. Vid försäljning i Finland var utgångspunkten för omsättningsbeskattningen en redovisning på eget initiativ efter försäljningen. Den skattskyldige fick dra av skatten på den vara som den importerade för skattepliktig rörelse. I det fall som avses i högsta domstolens avgörande skulle det företag som hade importerat varorna ha haft rätt att i sin omsättningsbeskattning för förtullningsmånaden dra av också den omsättningsskatt som inte deklarerats för kostnadsposter vid förtullningsskedet, om skatt till denna del skulle ha bestämts vid förtullningen. Omsättningsskatten har ersatts med mervärdesskatten som regleras av mervärdesskattelagen. Vad gäller det ovan nämnda ingår i mervärdesskattelagen en motsvarande reglering som den som ingick i lagen angående omsättningsskatt. Högsta domstolen betonade i sitt avgörande 41 § 1 mom. i lagen angående omsättningsskatt, vilket lagrum motsvarar 102 § 1 mom. 2 punkten i mervärdesskattelagen, enligt vilken den skattskyldige för skattepliktig rörelse får dra av skatten för en vara som den importerar.

Högsta domstolens avgörande har lett till att en undersökning av skattebedrägeri i praktiken i allmänhet inte inleds i fall där värdet på en vara som har importerats från tullområde utanför Europeiska unionen deklarerats alltför lågt. Förutom den oriktiga deklarationen om varans värde finns det i allmänhet inte någon annan utredning som stöder misstanken om skattebedrägeri. Tullverket har inte heller förutsättningar att följa upp den affärsverksamhet som varorna kommer att omfattas av och om det på ett behörigt sätt betalas mervärdesskatt för dem. Varan kan efter importen säljas på den s.k. svarta marknaden. Dessutom kan den som har importerat varorna, då den har varorna i sin besittning, åberopa att de senare kommer att säljas underkastade mervärdesskatt. Om det av förtullningsförhållandena kan dras en slutsats om att varornas värde medvetet, alltså på ett sätt som uppfyller straffrättsligt uppsåt, har deklarerats alltför lågt, kan man anta att skälet till förfarandet är brottsligt och t.ex. syftar till att undandra skatt. Att rekvisiten för reglerings- och smugglingsbrotten

uppfylls förutsätter för sin del att vissa begränsningar för import och export är tillämpliga på fallen.

Också i ljuset av högsta domstolens avgörande gör mervärdesskattesystemet det alltså möjligt att en person ändrar det förfarande som inverkar på beskattningen ännu efter att han eller hon åkt fast för att ha lämnat oriktiga uppgifter, och på detta sätt samtidigt undviker att skattebedrägeri uppfylls.

Man har eftersträvat ett behörigt fullgörande av deklarationsskyldigheten också genom att uppställa administrativa sanktioner. I enlighet med 31 § i tullagen kan tull höjas bl.a. om ofullständig eller felaktig tulldeklaration eller annan uppgift eller handling avgivits eller lämnats eller om deklarationsskyldigheten helt eller delvis försumrats. Tullhöjningens belopp är graderat enligt hur klandervärd verksamheten är. Tull kan höjas med högst 100 %. Felavgift enligt 32 § i tullagen kan fastställas t.ex. då en ofullständig eller felaktig uppgift har lämnats i ansökningsförfarande eller i avsikt att få tullförmån. I felavgift kan fastställas minst 10 och högst 2 500 euro. Den brottstyglade verkan för dylika administrativa sanktioner är inte nödvändigtvis verksamma, särskilt då genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, då företaget i fråga är en bulvan som inte bedriver faktisk affärsverksamhet eller då företaget inte förmår betala den administrativa påföljden.

Att ställa upp ett hot om fängelse kan antas öka den preventiva verkan, eftersom det är fråga om en kriminalisering som avser uppgifter och deklarationer som ska ges och avges till myndigheter. Vid planeringen av ett brott av nämnda slag överväger gärningsmannen i allmänhet relativt noggrant följderna och betydelsen av sin verksamhet. Regleringens preventiva verkan beror förutom på straffets stränghet också på hur säkert sanktionen infaller och hur stor risken för att åka fast är. Att föreskriva om tullredovisningsbrott skulle åstadkomma att omständigheten om hur sträng sanktionen är kommer på en nivå som förutsätts av proportionalitetsprincipen, och täpper till sådana hål i lagstiftningen som har framkommit t.ex. i situationer som den som beskrivs i HD 2004:56.

En ökning av risken att åka fast (och på detta sätt också bestämmelsens preventiva effekt) har samband med de tvångsmedel som används vid brottsutredningen och – bekämpningen samt med samarbetet med andra myndigheter. Det bötesstraff för tullförseelse som har föreskrivits vara det enda påföljdsalternativet eliminerar användningen av tvångsmedel som riktar sig mot frihet och rörelsefrihet (anhållande, häktning och reseförbud) samt husrannsakan, kroppsvisitation och kroppsbesiktning. Av dessa förutsätts för tvångsmedel som hör till den första gruppen att det föreskrivna straffet för det misstänkta brottet är fängelse i minst ett år och för de tvångsmedel som hör till den senare gruppen att det strängaste straffet är fängelse i minst sex månader. Enligt 14 § 1 mom.1 och 2 punkten i tullagen har den behöriga tullmyndigheten å andra sidan rätt att för utförande av tullåtgärd hejda och granska fordon samt att hejda person och företa kroppsvisitation och kroppsbesiktning av honom eller henne.

Tvångsmedlen som riktas mot friheten och rörelsefriheten elimineras också då man misstänker ett brott som avses i 16 kap 8 § i strafflagen (ingivande av osant intyg till myndighet). För detta brott är det föreskrivna strängaste straffet fängelse i sex månader. Tillämpningsområdet för nämnda straffbestämmelse är också smalt då det bedöms med hänsyn till de uppgifter som har samband med tullformalitetserna. Ingivande av osant intyg till myndighet gäller endast skriftligt intyg eller en upptagning och muntliga uppgifter från vissa personer. Uppgifter som lämnas till tullverket kan med hänsyn till tullformalitetserna ha betydelse oberoende av sättet för hur de ges och ställningen för den som ger dem.

Vid vissa fall som gäller grov försummelse av deklarationsskyldighet eller lämnande av oriktiga eller ofullständiga uppgifter skulle det finnas behov av att som utredningsmetod använda teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation. I tullagens 20 d och 20 e § föreskrivs om tullmyndighets rätt att anlita teknisk observation och teleövervakning för att förhindra brott och i 5 a kap. i tvångsmedelslagen föreskrivs om rätten att använda teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation för utredning av brott. Medlen

för att inhämta upplysningar och tvångsmedel granskas närmare i avsnitt 3.2.

Befogenheterna att använda tvångsmedel ska överensstämma med proportionalitetsprincipen. Detta förutsätter att man endast i fråga om de strängaste brotten ska ha rätt att använda de medel att inhämta upplysningar och tvångsmedel som mest ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna. När det gäller de befogenheter som är knutna till straffskalan förverkligas detta då straffskalan för brottet motsvarar brottets klandervärdhet. Av detta följer att straffskalan inte får föreskrivas oproportionerligt hög endast för att göra det möjligt att använda vissa tvångsmedel. Om igen befogenheten grundar sig på ett uttryckligt omnämnande i en förteckning i bestämmelsen, kan brottet fogas till denna förteckning förutsatt att det är i stort sett är lika klandervärdt som de brott som redan ingår i förteckningen. Också då ska de utvidgade tvångsmedelsbefogenheterna grunda sig på ett verkligt behov som kommit fram i utredningspraxis. Eftersom i synnerhet grova tullredovisningsbrott kan ha ett nära samband med annan planmässig brottslighet och tullbrottslighet inom företagsverksamhet och med organiserad brottslighet verkar det som en utvidgning av befogenheterna som helhet vore behövlig med tanke på bekämpningen och utredningen av ekonomisk brottslighet. Användningen av utredningsmedel har ett nära samband med tullens brottsbekämpningssamarbete med andra såväl nationella som utländska myndigheter. Särskilt informationsutbytet mellan olika myndigheter gör det möjligt att på ett behörigt sätt rikta tvångsmedel och andra utredningsmedel.

En stor del av de mest klandervärda tullredovisningsbrotten kommer att ha samband med företagsverksamhet eller verksamhet som är förklädd till företagsverksamhet. För närvarande döms i allmänhet för tullförseelse endast den person som konkret har lämnat uppgifter eller en handling, t.ex. en tulldeklaration. Eftersom deklaranten oftast är en konsument eller en annan sådan varuleverantör utsträcker sig ansvaret inte till de faktiska bakgrundspåverkare som t.ex. har planerat gärningen, sört för nödvändiga förberedelseåtgärder som t.ex. att en handling med oriktigt innehåll upprättas eller har gett en chaufför

för anvisningar för att genomföra brottet. Att rikta ansvaret mot dessa bakgrundspåverkare är på grundval av den moderniserande tullkodexen möjligt utan en särskild straffreglering om allokering av ansvaret.

Det komplicerade riktandet mot person av ansvaret för skyldigheterna som rör tulldeklaration samt behovet av att höja företagens tröskel för att i samband med tullformalitetserna göra sig skyldiga till grovt brott mot deklarationsskyldigheten talar också för att grovt tullutredningsbrott ska omfattas av straffansvaret för juridiska personer.

Utmaningar som anknyter till en noggrann avgränsning och exakthet

Tullagstiftningens omfattning och komplexitet innebär utmaningar med hänsyn till kravet på en noggrann avgränsning och på exakthet. På alternativen för att utarbeta rekvisitet inverkar väsentligt revideringen av tullkodexen och dess tillämpningsförfordning. Tilläggsutmaningar innebär också de ändringar av förfarandena som inte ännu har trätt i kraft, t.ex. att deklarationer på förhand blir obligatoriska. Det mest brännande problemet är dock att man i den moderniserade tullkodexen har avstått från vissa begrepp som används i tullkodexen (t.ex. godkänd tullbehandling). Att knyta straffbarheten till begreppen tullåtgärd eller tullförfarande är inte heller möjligt. Det förra är ett alltför vidsträckt begrepp med hänsyn till legalitetsprincipen, eftersom tullåtgärd i 3 § i tullagen definieras som en tjänsteförrättning som hör till tullverkets behörighet, med undantag för förundersökning av tullbrott. Tullförfarande täcker för sin del inte alla de centralaste deklarationsskyldigheterna som har samband med tullredovisning och som ingår i den gällande tullkodexen, i tillämpningsförfordningen för den eller i den moderniserade tullkodexen. T.ex. en summarisk införseldeklaration som regelmässigt i framtiden ges i elektronisk form innehåller inte ännu en deklaration om till vilket förfarande varorna hänförs.

Ett sätt att avgränsa rekvisitet vore att binda straffansvaret vid ett brott mot deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen. Problemet är att den centralare tullagstiftningen innehåller sådana

allmänna bestämmelser om deklarationsskyldigheten som utvidgar området för straffbarheten att gälla i praktiken samtliga tullåtgärder och tullformalityter. T.ex. har en tullmyndighet eller annan behörig myndighet rätt att enligt 14 § 1 mom. 6 punkten i tullagen för utförande av tullåtgärder få nödvändiga handlingar och uppgifter som gäller varuhavare, annan sakägare, vara, fordon, passagerare och fordonets personal. Enligt artikel 9 i den moderniserade tullkodexen ska varje person som direkt eller indirekt är involverad i fullgörande av tullformalityter eller i tullkontroller på tullmyndigheternas begäran och inom föreskriven tid tillhandahålla dessa myndigheter alla nödvändiga dokument och uppgifter i lämplig form, och ge dem all nödvändig hjälp för att genomföra dessa formalityter eller kontroller.

I rekvisitet för tullförseelse är straffbarheten knuten till brott mot vilken som helst skyldighet enligt tullagstiftningen, varför tillämpningsområdet inte utvidgas som en följd av den föreslagna regleringen. Betydelsen av kravet på en noggrann avgränsning och på exakthet accentueras dock när det är fråga om ett brott som innebär fängelse. Att knyta ansvaret till endast tullagstiftningen skulle innebära att vilket som helst brott mot deklarationsskyldigheten utan bevis på att förfarandet inneburit skada eller fara skulle uppfylla rekvisitet för tullredovisningsbrott och därför i princip vara straffbart med fängelse. I enlighet med kravet på exakthet ska straffansvaret förutsätta att försummelsen av deklarationsskyldigheten är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, att skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, att en garanti för en tullskuld bestäms till ett otillräckligt belopp eller införsel eller utförsel av en vara i strid med ett förbud eller ett villkor. På detta sätt gäller rekvisitet för tullredovisningsbrott endast sådana försummelser av deklarationsskyldigheten som förutsätter ett strängare klander.

Vikten för problemen med en noggrann avgränsning och exakthet för bestämmelsen minskas också av att det för att göra sig skyldig till ett tullredovisningsbrott som innebär fängelse i praktiken förutsätts särskild kännedom om tull- och skattelagstiftningen. Straffansvaret och dess stränghet kan då i

praktiken inte komma som en överraskning för gärningsmannen. På grund av problemen i samband med kraven på en noggrann avgränsning och på exakthet har ovan i avsnitt 2.3 räknats upp de centrala deklarationsskyldigheterna enligt tullagstiftningen vilkas försummelse bestraffas som tullredovisningsbrott.

Alternativa medel

I samband med beredningen av bestämmelserna om tullredovisningsbrott har det föreslagits som ett eventuellt alternativ att utveckla skattebedrägeriregleringen. I fråga om sitt rekvisit är ett skattebedrägeri ett brott där försök jämföras med en fullbordad gärning. Eftersom man av tradition i Finland har förhållit sig återhållsamt till en kriminalisering av förberedelse, har man inte allvarligt övervägt en kriminalisering av förberedelse till skattebedrägeri. Ett utvecklande av skattebedrägeriregleringen räcker inte heller till för att eliminera alla de problem som har samband med de fall då brott mot deklarationsskyldigheten ska bestraffas som annat än skattebrott.

Ett av de alternativa medlen för att ingripa mot de uppdagade problemen är att utveckla det nationella och internationella myndighetssamarbetet och utbytet av information. Utvecklandet av myndighetssamarbetet har i det nya programmet för den inre säkerheten nämnts som en strategisk linjedragning som anknyter till en förbättrad gränssäkerhet. Enligt programmet eftersträvar man ett nationellt samarbete och samarbete mellan polisgräns-, tull-, visum och invandrarmyndigheterna samt de rättsliga myndigheterna i Ryssland och Europeiska unionen enligt en fyrstegsmodell och den Europeiska unionens gränssäkerhetsstrategi. Detta samarbete ska mera mångsidigt och effektivt förebygga och kompensera de negativa följder som den fria rörligheten har för personer och varor. Ett tätare samarbete skulle mest konkret synas så att man till de yttre och inre gränserna för Europeiska unionen allokera det nationella och internationella informationsutbytet, myndighetssamarbetet och riskanalysen. Genom dessa element utnyttjas kontroller av varutrafiken och av fordon samt av passagerar-

trafiken vid den yttre gränsen. Smidigheten i gränstrafiken och de begränsade resurserna för tullövervakning och utredningen av tullbrott förutsätter att kontrollerna riktar sig mot riskrelaterade transporter. En förutsättning för riskanalys är ett effektivt informationsutbyte mellan olika myndigheter och samarbetsformer av annat slag.

I regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den (RP 26/2008 rd) föreslås det att det i fortsättningen ska beskrivas i lag om de centrala frågor som det för närvarande finns bestämmelser om i förordningen om samarbete mellan polis-, tull och gränsbevakningsmyndigheterna. Detta gäller också andra frågor i anslutning till de s.k. PTG-myndigheternas samarbete som kräver reglering på lagnivå. Genom lagen görs inga ändringar i PTG-myndigheternas huvudsakliga ansvarsområden, utan syftet är att förbättra samarbetet mellan myndigheterna, i synnerhet i fråga om brottsbekämpning och att öka myndigheternas möjligheter att i vissa fall utföra brottsbekämpning som hör till en annan PTG-myndighet för den myndighetens räkning. Myndigheterna får inte nya befogenheter genom lagen, förutom i anslutning till spanings-, utrednings- och kriminalunderrättelsearbete som ingår i samarbetet. När en PTG-myndighet i andra fall utför uppdrag för en annan myndighets räkning inom denna myndighets ansvarsområde gäller inte de utvidgade befogenheterna.

I propositionen föreslås det bestämmelser om nya centrala samarbetsformer såsom gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalysfunktioner samt om på vilket sätt och med vilka myndigheter PTG-myndigheterna tillsammans kan bekämpa brott. Det finns ett behov av att på lagnivå föreskriva om utbyte av information mellan PTG-myndigheterna, om registrering och behandling av informationen samt om vilken typ av gemensamma databaser PTG-myndigheterna kan ha. I propositionen ingår också förslag till bestämmelser om förfarandet vid s.k. kontrollerade leveranser.

Enligt det nya programmet för inre säkerhet ska man också se över brister i lagstiftningen om dessa hindrar myndigheterna att

ingripa effektivare än för närvarande i situationer där tullen har fått felaktiga uppgifter vid införsel, utförsel och transitotrafik. En behörig allokering av myndighetsresurserna förutsätter att man effektivt och på det sätt som förutsätts av proportionalitetsprincipen ska kunna ingripa – särskilt med hänsyn till förebyggande av brottslighet – mot den allvarliga brottsligheten vid import genast då ett brott mot deklarationsskyldigheten kommer till myndigheternas kännedom. Detta ska ske genast och inte först i det skede då varan har överlåtits till fri omsättning och sålts på den svarta marknaden efter det att brottet mot deklarationsskyldigheten har uppdagats. I detta hänseende är problematiska fall av samma slag som framgår av HD 2004:56 och där deklaranten som har avgivit en oriktig deklaration endast kan dömas för tullförseelse, fastän gärningen ska anses som väsentligt mera klandervärd. Särskilt i sådana fall som i allmänhet har samband med tullagring eller transitering och där brottet mot deklarationsskyldigheten uppdagas först när varorna försvunnit från tullagret bör tyngdpunkten för brottsbekämpningen och –utredningen hänförras och allokeras till tullen. Man ska kunna reagera effektivt på att varorna försvinner från tullagret förbi lagerbokföringen. Reaktionen ska inträffa på det sätt som förutsätts av proportionalitetsprincipen genast då brottet mot deklarationsskyldigheten uppdagas, och inte först i det skede då man inte får fram tillräcklig bevisning om varans öde.

Skälet till att tyngdpunkten för brottsutredningen ska allokeras till tullen är framför allt det nära sambandet mellan tullövervakning och utredning av tullbrott. Om t.ex. en tulldeklaration är felaktig framgår i praktiken först genom att tullmyndigheten på ett eller annat sätt kontrollerar lasten (t.ex. genom en genomlysning eller en öppning av containern). Om en tullman i samband med kontroll uppdagar divergenser mellan lasten och deklarationen kan han eller hon inte låta bli att ingripa. Beroende på hur allvarlig förseelsen är fortsätter ärendet antingen i ett administrativt förfarande (t.ex. rättas felet till och det bestäms en eventuell administrativ påföljd för deklaranten) eller i ett straffprocessuellt förfarande (en förundersökning i ärendet inleds). Det väsentliga är att då en person

åkt fast för brott mot deklarationsskyldigheten i tullen har han eller hon möjlighet att lagligt göra sig av med lasten i de situationer då förfarandet inte i det skedet har uppfyllt rekvisitet för ett brott som bestraffas strängare än en tullförseelse. I dylika fall som eventuellt uppdagas vid rutinkontroller kan man inte tillgodogöra sig t.ex. kontrollerade leveranser för att reda ut den brottsliga verksamheten i sin helhet. Det är skäl att koncentrera tyngdpunkten av utvecklandet av myndighetssamarbetet till de situationer där myndigheterna kan utnyttja sig av kontrollerad leverans.

De administrativa påföljderna enligt tullagen, dvs. skattehöjning och felavgift torde inte kunna höjas så väsentligt att den preventiva verkan av dessa påföljder blir tillräckligt stor. Dessa administrativa påföljder har karaktären av straff, varför en väsentlig höjning av dem som utgångspunkt skulle förutsätta att förutsättningarna för en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna samt kriminaliseringsgrunderna beaktas.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

De nya bestämmelserna syftar till att skydda statens och EU:s fiskala intressen samt att hindra införsel och utförsel av varor i strid med förbud eller villkor. Målet är också en ökad tullsäkerhet. Genom tullredovisningsbrotten tryggas det att det gemensamma tullsystemet är enhetligt och på detta sätt gemenskapens och medlemsstaternas intressen. Detta sker genom att det i enlighet med artikel 21 i den moderniserade tullkodexen fastställs påföljder som är effektiva, proportionella och avskräckande. Genom bestämmelserna eftersträvar man dessutom att förebygga att lagrings- och transiteringsförfarandet utnyttjas för att dölja import av farliga ämnen.

Det bötesstraff som straffbestämmelsen för tullförseelse gör möjligt utvisar inte i tillräcklig grad hur klandervärd handlingen är t.ex. då tullförseelser begås planmässigt, yrkesmässigt eller upprepat eller då förfarandet avser stora eller annars värdefulla varuparti-

er. Möjligheten att döma ut endast ett bötesstraff ger i allvarigare fall inte rätt till användning av alla tvångsmedel som kan ställas i relation till hur allvarligt brottet är och som är nödvändiga för utredning av brottet. Med tanke på att målet ska uppnås kan det anses som ett viktigt medel att föreskriva en straffbestämmelse som innehåller ett tillräckligt strängt maximistraff. För att uppnå målen bör tullen också ha fullmakter att använda sådana tvångsmedel som är nödvändiga för att förebygga brott och utreda dem. Tvångsmedlen ska stå i relation till hur allvarligt brottet är.

3.2 Alternativ för hur målsättningen uppnås

Rekvisitet för tullredovisningsbrott och de olika gärningsformerna

Målen för regleringen förutsätter att som tullredovisningsbrott bestraffas att underlåta att uppfylla deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämna oriktiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till ett otillräckligt belopp eller orsaka införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud. Brott mot andra slags skyldigheter enligt tullagstiftningen kan också i fortsättningen omfattas av tillämpningsområdet för tullförseelse.

Som tullredovisningsbrott kan begås gärningar som är mycket varierande klandervärda. De mest klandervärda gärningsformerna närmar sig i fråga om klandervärdhet de grova gärningsformerna som bestraffas strängare. Vid ett uppdagat brott mot deklarationsskyldigheten har till tullmyndigheterna lämnats väsentligt oriktiga uppgifter t.ex. om en varas värde. De allvarligaste brotten mot deklarationsskyldigheten begås ofta särskilt planmässigt, som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt. I synnerhet en särskild planmässighet är enligt de uppgifter som tullverket har samlat in från brottsutredningar skäli- gen typisk för de mest flagranta fallen av brott mot deklarationsskyldigheten. Som sär-

skilt planmässigt kan anses t.ex. ett sådant förfarande där man utnyttjar en kreditkunds eller en godkänd ekonomisk aktörs särskilt förtroendefulla ställning och det förenklade tullförfarande som är anknutet till denna, t.ex. hemföretullning.

Det är skäl att avskilja de allvarligaste gärningarna till en egen grov gärningsform som bestraffas strängare. För att någon ska göra sig skyldig till en gärning enligt den grova gärningsformen krävs det dessutom att gärningen även bedömd som en helhet är grov.

Då regeringens proposition bereddes kom det fram som en eventuell grund som gör gärningen allvarligare att gärningen kan vara ägnad att i betydande grad äventyra statens säkerhet. Det går dock inte att finna skäl till att foga en sådan grund som gör gärningen mera allvarlig till bestämmelsen om grovt tullredovisningsbrott. Med hänsyn till kravet på noggrann avgränsning av straffbestämmelserna som förutsätts av den straffrättsliga legalitetsprincipen kan en grund som gör brottet allvarligare och som har samband med statens säkerhet anses vara otillfredsställande. Statens säkerhet och de faktorer som äventyrar den är förenade med betydande definitionssvårigheter. Vid ett brott som riktar sig mot statens säkerhet kan det också vara fråga om ett brott som redan för närvarande är straffbart, t.ex. ett terroristbrott som föreskrivs vara straffbart i 34 a kap. i strafflagen. Enligt 2 § i kapitlet i fråga är också förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte straffbar, t.ex. innehav av farliga ämnen i avsikt att begå ett terroristiskt brott som huvudregel straffbar. I fråga om en eventuell grund som gör brottet allvarligare i anslutning till statens säkerhet ska också konstateras att gärningarna som omfattas av den skulle kunna begås mycket planmässigt eller som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och alltså redan denna väg utgöra gärningar enligt den grova gärningsformen.

En del av tullredovisningsbrotten är ringa gärningar. I dessa fall är det typiskt fråga om att försummelsen av deklarationsskyldigheten eller lämnandet av oriktiga eller ofullständiga uppgifter gäller varor med ringa värde. Det är också straffprocessuellt ändamålsenligt att för ringa gärningar föreskriva

en sådan straffskala som gör det möjligt att utfärda en strafforder i ett summariskt strafforderförfarande. Enligt 1 § 1 mom. i lagen om strafforderförfarande kan man vid strafforderförfarande döma ut ett bötesstraff för förseelser för vilka den straffbestämmelse som ska tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna föreskriver strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader. I enlighet med den systematik som i stor omfattning använts för strafflagens bestämmelser är det skäl att föreskriva en lindrig gärningsform för tullredovisningsbrott.

De gärningar som definieras i rekvisitetet för tullredovisningsbrott och särskilt lindrigt tullredovisningsbrott har nära samband med ställningen för och innehållet i straffbestämmelsen för tullförseelse. Så som det tidigare konstaterades är det inte skäl att låta tillämpningsområdet för tullredovisningsbrott täcka alla skyldigheter enligt tullagstiftningen. Det är inte heller skäl att avvika från den systematik som har omfattats i strafflagen och enligt vilken den lindriga gärningsformen omfattar endast gärningssätt enligt gärningens grundform. Därför ska brott mot andra skyldigheter i tullagen än deklarationsskyldigheten också i fortsättningen vara straffbara endast som tullförseelse.

Uppsåt och grov aktsamhet

Eftersom det i brottsrekvisitetet för tullredovisningsbrott inte förutsätts någon följd eller att det orsakas en konkret fara är det i samband med tullredovisningsbrott väsentligt att definiera omständighetsuppsåtet. Omständighetsuppsåt har inte definierats i 3 kap. 6 § i strafflagen som gäller uppsåt, utan uppsåtet har hänskjutits till prövning i rättspraxis. Enligt lagutskottet ska då särskilt beaktas bestämmelsen om rekvisitvillfarelse i 4 kap. 1 § i strafflagen (LaUB 28/202 rd).

I samband med tullredovisningsbrott anknyter problemen med uppsåt till frågan om personen var medveten om deklarationsskyldigheten och dess innehåll eller till frågan om personen var medveten om att den deklarerade uppgiften var ofullständig eller oriktig. I rättslitteraturen och –praxis har man i sådana situationer till omständighetsuppsåt

tet knutit en skyldighet att ta reda på innehållet i skyldigheten eller att omständigheterna är för handen (HD 1995:64). För den skatte-skyldiges del innebär detta att han eller hon på någon nivå har en normativ skyldighet att reda på hur skattelagstiftningen tillämpas på hans eller hennes fall. Kravet på uppsåt uppfylls inte, om den skattskyldige i tillräcklig grad har tagit reda på tillämpningen. Vid en bedömning av omfattningen av skyldigheten att ta reda på innehållet i en skyldighet är väsentliga faktorer t.ex. den komplicerade lagstiftningen samt den deklarationsskyldiges kunskapsnivå och ställning. Man kan kräva en omfattande skyldighet att ta reda på omständigheterna av en person som har samtyckt till en formell position inom en juridisk person.

Det är främst yrkesmässiga speditörer eller andra aktörer som har motsvarande yrkes-skicklighet och –kunskap som i betydande omfattning svarar för införsel och utförsel av varor. Av dessa kan man kräva en accentuerad omsorg och god kännedom om de skyldigheter som är förknippade med kontakter med tullen. Vid tullredovisningsbrott är det typiskt fråga om en enskild händelse. Detta underlättar bedömningen av uppsåtet jämfört med situationer där det är fråga om serie händelser i fråga om vilka för straffbarhet förutsätts att gärningsmannen är medveten om enskilda, eventuellt tidsmässigt olika händelser och andra omständigheter. I fråga om tullredovisningsbrott är en avgörande faktor för uppsåtet att gärningsmannen är medveten om förekomsten av deklarations-skyldigheten och om hur lasten och de lämnade uppgifterna motsvarar varandra. Utgångspunkten för deklarationsskyldigheten kan anses vara att varje företag som bedriver införsel och utförsel ska känna till t.ex. de deklarationsskyldigheter som räknas upp i avsnitt 2.3 och innehållet i dem. Också en privatperson, t.ex. en resenär, antas vara medveten om de mest centrala deklarations-skyldigheterna som i allmänhet anknyter till begränsningar av import och export. I fråga om tullredovisningsbrott kan som ett förfarande som överskrider den nedre gränsen för uppsåt anses att en person har förhållit sig likgiltigt till den förmodade omständigheten att han eller hon vid införsel eller utförsel av

varor har en viss deklarationsskyldighet av visst omfång. Med hänsyn till att uppsåtet ska uppfyllas när det gäller oriktiga uppgifter kan man anse det tillräckligt att personen har ansett det som en beaktansvärd möjlighet att uppgiften är oriktig men trots detta har lämnat den till tullmyndigheten.

Att grunda ansvaret också på oaktsamhet kan ha en väsentlig betydelse då ansvaret ska riktas. Bevisningssvårigheter i samband med en behörig delegering (hur en ansvarig aktör för ett företag har gett anvisningar till deklaranten, har denne varit medveten om att de oriktiga uppgifterna har lämnats eller om underlåtelsen att lämna uppgifter) kan tala för att ansvaret grundas också på grov oaktsamhet. Inte heller i dessa situationer är det dock uteslutet att bevisa uppsåtet. Det finns alltså inte skäl till att utvidga tillämpningsområdet för tullredovisningsbrott till att gälla också gärningar som begås av grov oaktsamhet.

Tullredovisningsbrott ska bestraffas endast om det begås uppsåtligt. Den mest väsentliga grunden för detta är att alla de brott som står nära tullredovisningsbrotten, dvs. skattebedrägeri, regleringsbrott och smuggling är straffbara endast om de begås uppsåtligt. Om tullredovisningsbrott skulle bestraffas också om det begås av grov oaktsamhet, kan straffansvaret också för dessa närliggande brott bli mera omfattande än vad som föreskrivits i brottsrekvisiten för dessa brott.

Tullförseelse ska också i fortsättningen bestraffas såväl om den begås uppsåtligt som av grov oaktsamhet. För att klarlägga gränsdragningen mellan lindrigt tullredovisningsbrott och tullförseelse ska i 42 § 3 mom. i tullagen tas in ett omnämnande av att för tullförseelse döms inte, om gärningen utgör lindrigt tullredovisningsbrott.

Verkningarna av brott mot uppgiftsskyldigheten

Brotten mot uppgiftsskyldigheten kan allmänt taget anses äventyra alla de intressen som är bundna till de tullåtgärder som vidtas eller inte vidtas med stöd av de uppgifter som tullmyndigheten får. Det föreslås dock att rekvisitet avgränsas så att uppgiftsskyldigheten ska inverka på påförandet av skatt, eller orsaka att en garanti för en tullskuld bestäms

till ett otillräckligt belopp eller orsaka införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud. Tilläget av förutsättningen om att gärningen ska vara ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp eller orsaka införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud innebär att det för tullredovisningsbrott inte förutsätts att det faktiskt orsakas fara för det rättsgoda – t.ex. att skatten bestäms till ett korrekt belopp – som skyddas.

Straffskalorna

Proportionalitetsprincipen förutsätter att straffskalan för ett brott ska motsvara hur klandervärt brottet är. Det att tullutredningsbrott är ett abstrakt farebrott vars rekvisit inte förutsätter en konkret skade- eller farepåföljd ska beaktas också då man bedömer hur klandervärt brottet är. När det gäller brottsrekvisiten och skyddsobjekten kan tullredovisningsbrott närmast jämföras med registeranteckningsbrott enligt 16 kap. 7 § i strafflagen och informationsbrott som gäller värdepappersmarknaden enligt 55 kap. 5 §. Med registeranteckningsbrott skyddas tilltron till allmänna register som myndigheterna för och att de uppgifter som ingår i dem är sanna. Förutsättningen för att en registeranteckning ska vara sann är att det ges sanningsenliga uppgifter till myndigheten, och alldeles på samma sätt är en förutsättning för att tullen gör ett beslut med korrekt innehåll att de uppgifter som lämnas till tullen är sanna. Fastän gärningssätten uppvisar skillnader kan man anse att ett tullredovisningsbrott är ungefär lika klandervärt som ett registeranteckningsbrott. Detta synsätt talar för att en liknande straffskala för grovt tullredovisningsbrott som för registeranteckningsbrott. Registeranteckningsbrottets straffskala är böter eller fängelse i högst tre år. Registeranteckningsbrottet saknar en grov gärningsform, men i fråga om sin straffskala kan den tolkas vara en mellanform mellan gärningens grundform och den grova gärningsformen.

Till informationsbrott som gäller värdepappersmarknaden gör sig den skyldig till som bl.a. underlåter att på behörigt sätt ge

sådan information som har samband med värdepapper vilken värdepappersmarknadslagen (495/1989) förpliktar honom eller henne att ge, och som är ägnad att väsentligt påverka dessa värdepappers värde, eller som när han eller hon fullgör sin informations-skyldighet enligt värdepappersmarknadslagen lämnar sådana osanna eller vilseledande uppgifter om värdepappren. Fastän det är fråga om ett brott som förutsätter gärning och som riktar sig mot en vidare krets än myndigheter, har dess rekvisit dock många drag som är likartade med tullredovisningsbrottets rekvisit. Vid vartdera brottet är brottet mot informationsskyldigheten det väsentliga. Också informationsbrott som gäller värdepappersmarknaden saknar en grov gärningsform, varför också straffskalan för det brottet (böter–fängelse i två år) kan tolkas vara ett slags mellanform mellan gärningens grundform och den grova gärningsformen.

Tullredovisningsbrott kan anses stå nära brotten i fråga när det gäller klandervärdhet, särskilt registeranteckningsbrott. Därför föreslås som straffskala för tullredovisningsbrott böter – fängelse i ett år och sex månader och för grovt tullredovisningsbrott fängelse i fyra månader – tre år.

Styrning av ansvar och straffansvar för juridiska personer

Styrningen av ansvaret för ett brott som begåtts inom en juridisk person har varit problematisk, särskilt i fråga om ekonomiska brott där det är svårare att ställa till svars en mångskiktad brottsplans bakgrundskrafter dvs. planerarna, finansiärerna och de faktiska ledarna än medhjälpare som har begått delgärningar eller tom. de skenbart självständiga redskapen, dvs. bulvanerna. Strafflagens 5 kap. 8 § om handlande på en juridisk persons vägnar gör det dock möjligt att i fråga om ett brott som begåtts i ett bolags verksamhet utsträcka ansvaret att gälla en person som utövar den verkliga beslutandemakten i bolaget och som inte har en formell position inom bolaget och därför inte uppfyller de särskilda villkor för gärningsmannen som har uppställts i rekvisitet.

Tullredovisningsbrott kommer att vara ett brott som ofta begås i en juridisk persons

verksamhet. I en sådan situation kan det vara tom, mycket svårt att få fram bevis för vem som när allt kommer omkring har det straffrättsliga ansvaret för att de uppgifter som getts i samband med tullformalitetserna är fullständiga och riktiga.

Utgångspunkten för styrningen av ansvaret utgörs av rekvisitet. Rekvisitet för tullredovisningsbrott är bundet till deklarations- och uppgiftsskyldigheterna enligt tullagstiftningen. Med hänsyn till definieringen av det straffrättsliga ansvaret är tullagstiftningens bestämmelser om styrning av ansvaret väsentliga. Enligt artikel 4 i den moderniserade tullkodexen avses med "deklarant" den person som upprättar en summarisk tulldeklaration eller en anmälan om återexport i eget namn eller den person i vars namn en sådan deklaration upprättas. Enligt samma artikel avses med "person som är ansvarig för förfarandet" den person som upprättar tulldeklaration eller för vars räkning tulldeklarationen upprättas eller den person till vilken den personens rättigheter och skyldigheter i fråga om ett tullförfarande har överförts. Enligt artikel 4 i den tullkodex som tillämpas för närvarande har som ansvarig för förfarandet endast definierats den person för vars räkning en tulldeklaration avgetts eller den person, till vilken ovan nämnda persons rättigheter och skyldigheter i fråga om tullförfarandet har överförts. Enligt den moderniserade tullkodexens artikel 9 om uppgifter till tullmyndigheterna har också den ansvar för vars räkning deklarationen avges. I artikel definieras också ansvarets omfång. En motsvarande allmän bestämmelse ingår inte i den gällande tullkodexen. Fastän det i bestämmelserna i fråga definieras den krets av personer som formellt ansvarar för att uppgiftsskyldigheten fullgörs, kan man som en förutsättning för gärningsmannans ansvar, på samma sätt som vid skattebedrägeri, anse den faktiska möjligheten att påverka de uppgifter som ges till tullmyndigheten samt det faktiska inflytandet vid den uppgiftsskyldiges verksamhet (när det gäller skattebedrägeri, se avgörandet HD 2005:144).

Den föreslagna straffregleringen har också samband med ett behov av att bedöma om straffansvaret för juridiska personer ska utsträckas att gälla tullredovisningsbrotten. Om

straffansvar för juridiska personer föreskrivs i 9 kap. i strafflagen. Enligt 1 § i kapitlet ska för ett brott som begåtts i en juridisk persons verksamhet på yrkande av allmänna åklagaren dömas till samfundsbot. De brott som lämpar sig för straffansvar för juridiska personer har behandlats i regeringens proposition med förslag till lagstiftning om straffansvar för juridiska personer (RP 95/1993 rd).

Enligt nämnda regeringsproposition bör man använda samfundsbot som en påföljd endast för vissa rätt sällsynta och relativt allvarliga typer av brott. Detta har samband med att det vore slöseri med knappa resurser att vid obetydliga brott inleda en process om samfundsbot. I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om straffansvar för juridiska personer konstateras det att samfundsbot är ett särskilt motiverat straff vid sådan verksamhet som planeras relativt omsorgsfullt, eftersom sanktionens brottsföbyggande effekt då är som störst. På det kriminalpolitiska behovet att utsträcka straffansvaret för juridiska personer till en viss brottstyp inverkar vidare t.ex. effektiviteten av andra tillbudsstående sanktioner och de regleringsmetoder som kan tillämpas utanför det straffrättsliga systemet. När det gäller ekonomisk brottslighet talar för behovet också bestämmelsernas spelutrymme (RP 93/1993 rd).

I samband med att straffansvaret för juridiska personer föreskrevs omfattade man straffansvaret att gälla vissa brott som ingick i det första skedet för totalreformen av strafflagen. Enligt de riktlinjer som dragits upp i regeringens proposition var det naturligt att låta ansvaret omfatta dessa brott. Till 46 kap. i strafflagen fogades en ny 14 § (743/1995) enligt vilken på regleringsbrott, grovt regleringsbrott och smuggling tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer. I sammanhanget föreskrevs också straffansvaret för juridiska personer att gälla vissa mut-, subventions- och näringsbrott. Framför allt på grund av att totalreformen av strafflagen var på hälft utsträcktes i första skedet straffansvaret för juridiska personer till endast ett fåtal brott.

Efter 1995 har antalet brott som omfattas av straffansvaret för juridiska personer utökats närmast på grundval av karaktären för

den verksamhet som straffbestämmelserna omfattar och hur allvarlig den är. På grundval av 29 kap. 10 § (61/2003) i strafflagen gäller straffansvaret för juridiska personer numera sådana skattebedrägerier och grova skattebedrägerier som avser en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som ska redovisas till Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Att låta regleringsbrott omfattas av straffansvar för juridiska personer motiverades i regeringens proposition (RP 95/2008) med att de ofta har samband med verksamheten i företag som verkar i bolagsform och med att den nytta som eftersträvas med brotten ofta är mycket stor. Brotten grundar sig i allmänhet på så komplicerade arrangemang att de måste vara planmässiga. För smugglingens del konstaterades det att behovet av samfundsbot inte är lika stort som vid regleringsbrott. I omfattande form har dock smuggling i allmänhet samband med organiserad företagsverksamhet. Sådan smuggling måste också vara mycket organiserad och alltså omsorgsfullt planerad. De ekonomiska intressena kan även vara stora. Också de skador som smuggling orsakar kan vara anmärkningsvärt stora när ett export- eller importförbud beror på att varan eller produkten som sådan är farlig. På dessa grunder lät man också smuggling omfattas av straffansvar för juridiska personer.

För att låta grova tullutredningsbrott omfattas av straffansvar för juridiska personer talar också att dessa brott som huvudregel har samband med ekonomisk brottslighet och företagsverksamhet. Som en grund som gör gärningen allvarligare och leder till grovt tullredovisningsbrott föreslås det att det tas in gärningsformer som är typiska för företagsverksamhet och som har samband med planering och organisering. På motsvarande grunder föreslås det att straffansvar för juridiska personer ska tillämpas på exportbrott som avser försvarsmateriel. För lösningen talar också det stränga maximistraffet för exportbrott som avser försvarsmateriel som kan tolkas som om gärningen vore ett slags mellanform mellan gärningens grundform och den grova gärningsformen.

Fullbordad gärning, försök och verksam ånger

Tullredovisningsbrottet uppfylls då en handling eller uppgift som förutsätts av uppgiftsskyldigheten senast hade bort lämnas eller då man har lämnat en oriktig uppgift vid fullgörandet av den uppgiftsskyldighet som förutsätts i tullagstiftningen. Uppfyllandet av rekvisitet för tullredovisningsbrott är dock bundet till artiklarna 89 och 113 i den moderniserade tullkodexen där det föreskrivs om rätten till ändring av deklarationen. Enligt artikel 89.1 ska om den person som inger den summariska införseldeklarationen begär detta denne tillåtas att ändra en eller flera uppgifter i denna deklaration efter den har ingivits. En sådan ändring ska emellertid inte vara möjlig efter det att något av följande inträffat: a) Tullmyndigheterna har underrättat den person som ingav den summariska tulldeklaration att de avser att undersöka varorna. b) Tullmyndigheterna har fastställt att uppgifterna i fråga är felaktiga. c) Tullmyndigheterna har givit tillstånd till att varorna förs bort från den plats där de anmälades. Artikel 113 som gäller ändring av alla deklarationer har ett nästan identiskt innehåll.

Artikel 65 i den tullkodex som tillämpas för närvarande har i sakligt hänseende också samma innehåll. Deklaranten ska på begäran få tillåtelse att rätta en eller flera av uppgifterna i deklarationen efter det att den mottagits av tullen. Rättelsen kan dock inte göra deklarationen tillämplig på andra varor än dem som den avsåg från början. Ingen rättelse får dock medges, om ansökan därom görs efter att tullmyndigheterna a) har underrättat deklaranten om att de tänker undersöka varorna, b) har konstaterat att upplysningarna i fråga är felaktiga, eller c) har frigjort varorna.

Dessutom ska tullmyndigheterna på deklarantens begäran ogiltigförklara en redan mottagen deklaration under de förutsättningar som föreskrivs i artikel 66 i tullkodexen. I artikel 66 i tullkodexen fastställs det att ogiltigförklaringen av deklarationen inte ska påverka tillämpningen av gällande straffrättsliga bestämmelser. Enligt artikel 114 i den moderniserade tullkodexen blir ogiltigförklaringen beroende av prövning.

I fråga om de föreslagna tullredovisningsbrotten måste också behovet av att föreskriva försök som straffbart granskas. Enligt 5 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen kan försök bestraffas endast i anslutning till uppsåtliga brott. Försök kan föreskrivas straffbart antingen genom en särskild bestämmelse eller genom att i rekvisitet jämställa försök med en fullbordad gärning så som man har gjort t.ex. i bestämmelserna om skattebedrägeri, regleringsbrott och smuggling vilka har ett nära samband med tullverkets verksamhet (29 kap. 1–3 § och 46 kap. 1–5 § i strafflagen). Att försök har jämförts med en fullbordad gärning i rekvisiten för dessa brott har motiverats bl.a. med att det ur gärningsmannens synvinkel är beroende av slumpen om han eller hon genom sin gärning uppnår sitt mål (t.ex. om lämnandet av en oriktig uppgift faktiskt leder till att lägre skatt påförs).

Att föreskriva försök till tullredovisningsbrott straffbart eller att i de föreslagna straffbestämmelserna jämställa försök med en fullbordad gärning kan inte anses motiverat. För de nu aktuella brotten del går det inte att på ett naturligt sätt och utan svårigheter särskilja försöksåtgärder som förtjänar straffansvar. En försummelse att fullgöra deklARATIONSSKYLDIGHETEN är redan till sitt gärnings-sätt sådan att man inte kan göra ett försök till gärningen. I praktiken lämnar man eller lämnar inte oriktiga och ofullständiga uppgifter, det är svårt att gestalta en mellanform. Vid bedömningen av försökets betydelse ska man beakta också att deklARATIONSSKYLDIGHETEN inte behöver försummas eller oriktiga eller ofullständiga uppgifter ges i något visst syfte. För att brottet ska uppfyllas är det tillräckligt med en ren försummelse eller att uppgifter lämnas.

Tvångsmedel

Tullmyndigheten har rätt att använda olika metoder för att inhämta information för att förebygga vilket tullbrott som helst, alltså också tullförseelse. Enligt 20 b § i tullagen har en tullmyndighet rätt att på gränsövergångsställen samt i passagerarterminaler, på hamnområden avsedda för godstrafik, i lagerlokaler avsedda för godstrafik och på andra liknande ställen och i liknande utrymmen

som tullverket får övervaka rätt att, efter att på förhand ha meddelat om detta, företa teknisk övervakning för förebyggande av tullbrott och identifiering av personer misstänkta för tullbrott. Enligt 20 c § i tullagen får en tullman för att förebygga eller avbryta brottslig verksamhet bedriva observation av en person som inte befinner sig i en bostad, om det på grundval av personens uppförande eller något annat finns grundad anledning att misstänka att han gör sig skyldig till tullbrott.

Dessutom kommer på grundval av tullagen och tvångsmedelslagen i fråga optisk observation och teknisk spårning också vid obetydligare brott. Enligt 20 d § 3 mom. i tullagen förutsätts för dessa metoder för att inhämta information att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till eller medverkar till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Enligt 5 a kap. 4 a § 1 mom. och 4 b § 1 mom. i tvångsmedelslagen förutsätts för optisk observation och teknisk spårning att någon är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i över sex månader.

Maximistraffet på tre år fängelse som föreslås för grovt tullutredningsbrott innebär att av de metoder för att inhämta information som föreskrivs i 20 d § och 20 e § i tullagen samt av de tvångsmedel som föreskrivs i 5 a kap. i tvångsmedelslagen vid utredning av nämnda brott faller bort inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge, teknisk avlyssning på annat ställe än i bostad samt teleavlyssning. Dessutom vore teleövervakning möjlig enligt 20 e § i tullagen men inte enligt 5 a kap. 3 § i tvångsmedelslagen.

Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen (731/1999) är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden okränkbar. Enligt 3 mom. i paragrafen kan genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredningen av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet.

Enligt 20 e § i tullagen har en tullman rätt att använda teleövervakning, om det på grund av en persons uttalanden, hotelser eller

uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett tullbrott för vilket inte föreskrivits ett lindrigare straff än fängelse i fyra månader, eller till ett narkotikabrott som bör betraktas som tullbrott. Enligt 5 a kap. 3 § i tvångsmedelslagen kan den myndighet som sköter förundersökningen beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda eller att inhämta uppgifter om en sådan mobilteleapparats läge som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning. Detta kan ske när någon är skäligen misstänkt för 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, 2) ett brott som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som har begåtts med hjälp av en teleterminalutrustning, koppleri, övergrepp i rättsak, olaga hot eller narkotikabrott, 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och om de uppgifter som fås genom teleövervakningen eller den tillfälliga stängningen av teleanslutningen eller teleterminalutrustningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet. Dessutom kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet med en målsägandes samtycke beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning eller teleadress som målsäganden innehar eller annars använder, till den del detta behövs för utredning av ett brott som avses i 1 mom.

Den myndighet som sköter förundersökningen av ett brott som avses i 5 a kap. 3 § 1 mom. 1–4 punkten om förutsättningarna för teleövervakning kan beviljas tillstånd att få uppgifter om de mobilteleapparater om vilka uppgifter vid den förmodade brottstidpunkten har registrerats i telesystemet via en basstation som finns i närheten av den förmodade brottsplatsen eller någon annan plats som är av betydelse för utredning av brottet, om erhållandet av uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

En tullmyndighet enligt tvångsmedelslagen får enligt 20 d § 3 mom. i tullagen använda teknisk avlyssning, om det på grund av en

persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller till ett narkotikabrott som bör betraktas som tullbrott. I 5 a kap 4 § i tvångsmedelslagen ingår bestämmelser om förutsättningarna för teknisk avlyssning. Den myndighet som sköter förundersökningen av ett brott får utföra teknisk avlyssning av den misstänkte, när någon är skäligen misstänkt för 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, 2) narkotikabrott, 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, om de uppgifter som fås genom avlyssningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet. Enligt momentet i fråga får teknisk avlyssning riktas mot den misstänkte endast när denne inte befinner sig i ett utrymme som är avsett för stadigvarande boende. Teknisk avlyssning får dessutom riktas mot en misstänkt som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller som är rannsakningsfånge, när fången befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymmen som står till fångarnas förfogande. Teknisk avlyssning som riktar sig mot ett utrymme som är avsett för stadigvarande boende är möjlig i fråga om de brott som räknas upp i tredje momentet i bestämmelsen.

Om förutsättningarna för teleavlyssning föreskrivs i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen. När någon är skäligen misstänkt för ett grovt brott som nämns i brottsförteckningen i 1 mom. kan enligt momentet i fråga den myndighet som sköter förundersökningen beviljas tillstånd att avlyssna och uppta telemeddelanden som den misstänkte sänder från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som personen innehar eller annars kan antas använda eller som förmedlas till en sådan teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Enligt 5 a kap 2 § 2 mom. i tvångsmedelslagen kan tillstånd till teleavlyssning enligt 1 mom. under de förutsättningar som anges där också beviljas också när någon i

samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för 1) grovt givande av muta, 2) grov förskingring, 3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri, 4) grov förfalskning, 5) grovt bedrägeri, 6) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri, 7) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning, 8) grovt regleringsbrott, 9) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation, eller för 10) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, och genom brottet eftersträvas synnerligen stor vinning och brottet begås särskilt planmässigt.

Då tvångsmedelslagen ändrades genom att det till 5 a kap. 2 § fogades ett 2 mom. (lag om ändring av tvångsmedelslagen 646/2003, trädde i kraft 1 januari 2004) var grunden att genom att göra det möjligt att avlyssna meddelanden mellan medlemmar i organiserade kriminella sammanslutningar främja utredningen av brott som begås av sådana sammanslutningar. I fråga om de ekonomiska brotten är den utvidgade befogenheten till teleavlyssning av särskilt stor betydelse inom den yrkesmässiga och organiserade ekonomiska brottsligheten när man försöker klarlägga sambandet mellan olika delgärningar som var för sig ter sig som lagliga affärstransaktioner, när man utreder den verkliga naturen hos arrangemang som vidtagits i efterhand i syfte att dölja brott och som ofta förekommer i samband med yrkesmässig och organiserad ekonomisk brottslighet och när man spårar sådan vinning av brott som erhållits genom yrkesmässig och organiserad ekonomisk brottslighet. Arrangemangen förutsätter kontakter där de som kontaktas är samarbetspartners. Dessa kontakter kan man komma åt genom teleavlyssning (RP 52/2002 rd, s. 26).

Tullredovisningsbrotten ska inte vara sådana brott som uteslutande har samband med individens eller samhällets säkerhet och i fråga om vilka förutsättningarna för teleavlyssning föreskrivs i 5 a kap. 2 § 1 mom i tvångsmedelslagen. Detta är fallet trots att det till tullverkets uppgifter hör att skydda samhället. Förutsättningarna för teleavlyssning enligt 2 mom. måste alltså granskas.

Straffbestämmelserna om tullredovisningsbrott har samband med bekämpningen av den

ekonomiska brottsligheten. Man kan vid många slags ekonomiska brott tillgodogöra sig en försummelse att fullgöra deklarations-skyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter. De grövsta gärningsformerna för grovt tullredovisningsbrott är sådana som beskrivits i ovan nämnda regeringsproposition om ändring av tvångsmedelslagen. De uppfyller också kraven enligt tvångsmedelslagens 5 a kap. 2 § 2 mom. på drivande av rörelse eller utövande av yrke och en strävan efter en synnerlig stor vinning och på en särskild planmässighet för brottet.

Grova tullredovisningsbrott kan ha samband med organiserade kriminella sammanslutningars verksamhet. En försummelse av deklarationsskyldigheten eller att ge oriktiga eller ofullständiga uppgifter kan utnyttjas vid många slags ekonomiska brott. En särskild planmässighet är en kvalificeringsgrund för tullredovisningsbrott. Det kan antas att teleavlyssning i just sådana fall kan ha en stor betydelse för utredningen av grovt tullredovisningsbrott.

Förutsättningarna för teleavlyssning enligt 5 a kap. 2 § 2 mom. har också samband med att en av kvalificeringsgrunderna för grovt tullredovisningsbrott är att gärningen är att gärningen är ägnad att ge avsevärd ekonomisk vinning.

I brottsförteckningen i 5 a kap. 2 § 2 mom. ingår också grovt skattebedrägeri och grovt regleringsbrott som i fråga om gärningssätten också har ett nära samband med tullverkets verksamhet när det gäller det föreslagna grova tullredovisningsbrottet. I förhållande till dessa bestämmelser ska tullredovisningsbrott vara sekundärt. Framför allt i brottsutredningens inledningsskede kan det vara svårt att benämna brottet. Detta gäller särskilt gränsdragningen mellan grovt skattebedrägeri och grovt tullredovisningsbrott. Brottsutredningen kan dock kräva en snabb användning av tvångsmedel. Det finns inga skäl till att understöda t.ex. ett sådant förfarande där de brottsutredande myndigheterna kallar ett misstänkt brott för grovt skattebedrägeri uteslutande för att få tillstånd till teleavlyssning, fastän det misstänkta brottet lika väl och tom. mera sannolikt kan vara en tullförseelse.

Fastän det finns ovan angivna grunder för att ta med tullredovisningsbrott i brottsför-

teckningen i 5 a kap. 2 § 2 mom. i tvångsmedelslagen kan det antas att det beviljas endast några teleavlyssningstillstånd per år som gäller detta brott. Detta har samband med de mycket stränga förutsättningar som i lagen föreskrivs för tillståndet och på basis av vilka domstolen bedömer situationen då den behandlar yrkandet på beviljande av tillstånd.

Teleavlyssning har ett omedelbart samband med en polismans rätt att utföra täckoperationer. Enligt 31 a § i polislagen har en polisman bl.a. rätt att utföra en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen och det på grund av den persons uppträdande som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad, om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Ett förfarande som uppfyller rekvisitetet för tullredovisningsbrott är inte till sin karaktär sådant eller så klandervärt att det för att förhindra, avslöja eller utreda tullredovisningsbrott är nödvändigt att utföra täckoperationer. Därför föreslås det att det till 31 a § i polislagen fogas ett omnämnande av att en täckoperation inte kan utföras för att förhindra, avslöja eller utreda ett tullredovisningsbrott, fastän brottet i fråga fogas till förteckningen i 5 a kap. 2 § 2 mom.

Också utvidgningen av befogenheterna för teleövervakning och den vägen för inhämtande av uppgift om mobilteleapparaters läge att gälla grovt tullutredningsbrott vore problematisk, eftersom också dessa tvångsmedel är avgränsade till sådana grova brott till vilka det föreslagna brottet i fråga om sin straffskala inte räknas. Eftersom teleavlyssning har ansetts innebära en större kränkning av privatlivet än teleövervakning och också detta tvångsmedel i vissa fall vid utredningen av tullredovisningsbrott kan ha motsvarande betydelse som teleavlyssning, vore det inkonsekvent att teleavlyssning men inte teleövervakning vore möjlig. Därför föreslås det att det till tvångsmedelslagens 5 a kap. 3 § om teleövervakning fogas en bestämmelse om att tvångsmedlet i fråga kan användas också vid utredning av grovt tullutredningsbrott. Där-

emot är inhämtande av uppgifter om mobilteleapparats läge inte ett så behövligt undersökningsmedel vid utredningen av tullredovisningsbrott att tvångsmedelsbefogenheterna till denna del bör utvidgas i förhållande till nuläget.

Straffskalan för grovt tullutredningsbrott gör det inte heller möjligt att använda teknisk avlyssning för att förhindra, avslöja eller utreda grovt tullutredningsbrott. Grundlagsutskottet har i flera sammanhang ansett att teknisk avlyssning innebär ett förhållandevis strängt ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna, framför allt till följd av åtgärdens natur av något som utförs i smyg (t.ex. GrUU 12 1998 rd). Kriterierna för när teknisk observation ska tillåtas bör därför vara stränga. Teknisk avlyssning särskiljer sig från teleavlyssning på det sättet att antalet avlyssnade vid teknisk avlyssning sannolikt är väsentligt större och alla dessa personer medverkar inte till brottet. Att rikta teknisk avlyssning mot den misstänkte när denne befinner sig i t.ex. en affärslokal, ett lager eller ett fordon för transport av varor (men utanför ett sådant område som är avsett för stadigvarande boende) kan vara av betydelse vid utredningen av grovt tullredovisningsbrott, åtminstone då det är fråga om en organiserad verksamhet där det med största sannolikhet medverkar i brottet. Därför föreslås det att till brottsförteckningarna i 20 d § 3 mom. i tullagen och 5 a kap. 4 § 1 mom. i tvångsmedelslagen fogas grovt tullredovisningsbrott.

Teknisk avlyssning som riktar sig mot utrymmen som är avsedda för stadigvarande boende innebär ett så stort ingrepp i privatlivet att man inte ens vid utredning av grova ekonomiska brott kan ge befogenhet till användning av tvångsmedlet (RP 52/2002 rd).

Alla gärningar som uppfyller rekvisitetet för grovt tullredovisningsbrott är inte nödvändigtvis så klandervärda och allvarliga att en användning av tvångsmedlen i 5 a kap. i tvångsmedelslagen är motiverad. Användningen av tvångsmedel bör avgränsas till endast de allra allvarligaste gärningarna. På detta sätt accentueras proportionalitetsprincipen i tvångsmedelslagens 7 kap. 1 a § enligt vilken tvångsmedel får användas endast om det kan anses försvarligt med beaktande av det undersökta brottets svårhet, betydelsen av

att brottet utreds samt av det intrång i den misstänktes eller någon annans rättigheter som användning av tvångsmedel föranleder och av övriga omständigheter som inverkar på saken.

Lindriga förseelser och begränsningsbestämmelse

Enligt 46 kap. 7 § 1 mom. i strafflagen anses inte såsom brott som avses i 1–5 § i kapitlet i fråga smärre försummelser att lämna deklaration eller uppgift, inte heller andra mindre överträdelser av procedurbestämmelser. Begränsningsbestämmelsen innebär inte att en sådan gärning inte kan vara straffbar som något annat brott som bestraffas lindrigare. Bedömningen av hur ringa det är att handla i strid med en skyldighet eller bryta mot en förfarandebestämmelse är beroende av vilket rekvisit som granskas. Hur klandervärt ett tullredovisningsbrott är beror alltså i väsentlig grad av hur allvarligt ett förfarande har varit som har äventyrat det rättsgoda som skyddas genom bestämmelsen.

För obetydliga gärningar finns det egna bestämmelser (lindrigt tullredovisningsbrott och tullförseelse). Vardera gärningen bestraffas med böter. I fallen som anses som lindrigt tullredovisningsbrott ska det typiskt vara fråga om att försummelsen av deklarationsskyldigheten eller att den oriktiga eller ofullständiga uppgiften gäller t.ex. en vara med ringa värde och allmänt taget är ägnade att orsaka en fara för endast en ringa ekonomisk skada. Det är också straffprocessuellt motiverat att för ringa gärningar föreskriva en sådan straffskala att man för dem ska kunna döma ut endast ett bötesstraff i ett summariskt strafforderförfarande. Enligt 1 § 1 mom. i lagen om strafforderförfarande kan det dömas ut bötesstraff för förseelser för vilka den straffbestämmelse som ska tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna föreskriver strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader.

Enligt 45 § i tullagen kan en tullman avstå från att vidta åtgärder för väckande av åtal mot den skyldige, om brottet inte kan förutses medföra strängare straff än böter och om det som helhet skall anses uppenbart obetydligt. En tullman kan dock tilldela anmärkning

till den som är skyldig till ett sådant brott. Också enligt 9 § 3 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning kan en myndighet avstå från att vidta åtgärder för väckande av åtal mot den som misstänks vara skyldig till ett brott som avses i 9 § 1 och 2 mom. i lagen i fråga när gärningen, med hänsyn till dess menlighet och gärningsmannens skuld sådan den framgår av gärningen, bedömd som en helhet skall anses ringa och allmän fördel inte kräver att åtal väcks.

Dessa bestämmelser om att avstå från åtgärder kan inte helt jämföras med begränsningsbestämmelsen i 46 kap. i strafflagen. I den senare uttrycks en hurudan gärning som inte överhuvudtaget ska anses som brott, i den tidigare föreskrivs förutsättningarna för att avstå från åtgärd. Begränsningsbestämmelsen i 46 kap. i strafflagen bör omfatta såväl tullredovisningsbrott som lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung och försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning. Det går inte att anföra grunder för varför begränsningsbestämmelsen ska gälla regleringsbrott som har en strängare straffskala, men inte de lindrigare gärningarna tullredovisningsbrott och försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning.

Lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung förutsätter ett visst syfte och kan inte vara en lindring för gärning på det sätt som avses i begränsningsbestämmelsen. Också exportbrott som avser försvarsmateriel är i fråga om sitt skyddsobjekt och rekvisit sådant att gärningar som uppfyller rekvisitet för brottet i fråga regelmässigt inte kan vara lindriga på det sätt som avses i begränsningsbestämmelsen.

Lagstiftningstekniska frågor

Straffbestämmelserna om tullredovisningsbrott och grovt tullredovisningsbrott gör det möjligt att döma till fängelsestraff och ska därför placeras i 46 kap. i strafflagen vars namn föreslås bli ändrat till "Brott som har samband med införsel och utförsel". Lindrigt tullredovisningsbrott som har ett omedelbart samband med tullredovisningsbrott och grovt

tullredovisningsbrott och som bygger på rekvisitet för tullredovisningsbrott ska tas in i samma kapitel. Fastän tullagens 42 § om tullförseelse som föreslås ändrad i fråga om rekvisitet har ett nära samband med tullutredningsbrotten, föreslås det inte att den förs över till strafflagen, eftersom hänvisningen till tullredovisningsbrotten som fogas till 2 mom. i tillräcklig grad utvisar sambandet.

Begreppen godkänd tullbehandling och via det tullbehandling avlägsnas och enligt förslaget ska benämningen för bestämmelserna vara tullredovisningsbrott. Tullredovisning är ett begrepp som också har inarbetats i allmänspråket och som avser en åtgärd som tullagstiftningen i tillämpningssituationer förpliktar till. Tullredovisning kan anses som det bästa möjliga allmänbegreppet för benämningen för de nya bestämmelserna och som täcker hela tillämpningsområdet för bestämmelsen. T.ex. är begreppet tullformalityter som definieras i artikel 4 i den moderniserade tullkodexen åtminstone tillsvidare inte inarbetat i allmänspråket och som benämningen för bestämmelsen skulle framstå som klumpigare och mera oklar än tullredovisning.

Det föreslås också att till 46 kap. i strafflagen förs över bestämmelserna om exportbrott som avser försvarsmateriel, om försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning och om lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung. Grunden för överföringen är den koncentrationsprincip som har iakttagits vid totalreformen av strafflagen och som förutsätter att alla brott innebärande fängelse förs över till strafflagen. Det föreslås samtidigt att lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung upphävs. Fallen som gäller lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung är så fåtaliga (enligt uppgifter från Statistikcentralen utdömdes åren 2005 och 2006 inte ett enda straff för brottet) att forumbestämmelsen (Helsingfors rådstuvurätt) inte är behövlig. På motsvarande sätt är omnämmandet i 2 § av att det är fråga om en tullförbrytelse också det obehövligt, eftersom lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung uppfyller definitionen för tullbrott enligt 3 § i tullagen.

Strafflagens 46 kap. 7 § är en s.k. allmän bestämmelse som gäller flera brott som är uppräknade i kapitlet. En sådan bestämmelse ska placeras omedelbart efter de bestämmelser som den gäller eller alternativt i slutet av kapitlet i fråga. Eftersom det föreslås att begränsningsbestämmelsen i fortsättningen ska gälla såväl tullredovisningsbrott som försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning, föreslås det att begränsningsbestämmelsen överförs till 46 kap. 15 §.

3.3 De viktigaste förslagen

Det föreslås att till 46 kap. i strafflagen fogas bestämmelser om tullredovisningsbrott. Gärningens grundform ska vara tullredovisningsbrott som föreskrivs i 8 § i kapitlet. Till tullredovisningsbrott gör sig skyldig den som uppsåtligen underlåter att uppfylla den deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt bestäms till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till ett otillräckligt belopp eller införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud enligt lag eller med en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag. Straffbestämmelsen ska vara sekundär i förhållande till skattebedrägeri- reglerings- smugglingsbrotten samt till förseelser mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. För tullredovisningsbrott kan dömas till böter eller till fängelse i högst ett år och sex månader.

Enligt 46 kap. 8 § i strafflagen gör sig gärningsmannen skyldig till grovt tullredovisningsbrott, 1) genom gärningen eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, 2) brottet begås särskilt planmässigt, eller 3) brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt. Vid en bedömning av om brottet är grovt förutsätts också att tullredovisningsbrottet bedömt som en helhet är grovt. För grovt tullredovisningsbrott ska kunna dömas

ut fängelse i minst fyra månader och högst tre år.

Om tullredovisningsbrottet, med beaktande av den eftersträvade för den ekonomiska vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen med stöd av 46 kap. 9 § i strafflagen för lindrigt tullredovisningsbrott dömas till böter. Samma påföljd ska bestämmas för en tullförseelse med stöd av 42 § 3 mom. i tullagen för den som uppsåtligt eller av grovt vållande försummar deklarationsskyldighet eller annan skyldighet enligt tullagstiftningen, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans eller gärningen utgör lindrigt tullredovisningsbrott.

Tullagens 42 § 2 mom. ändras så att i momentet konstateras att det i momentet konstateras att tullbrotten föreskrivs straffbara i 46 kap. i strafflagen och till rekvisitet fogas ett omnämnande av att för tullförseelse bestraffas inte, om gärningen utgör lindrigt tullredovisningsbrott.

Till 46 kap. 13 § i strafflagen fogas ett omnämnande av att på grovt tullredovisningsbrott och exportbrott som avser försvarsmateriel tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Till 5 a kap. 2 § 2 mom. i tvångsmedelslagen fogas en ny 11 punkt enligt vilken tillstånd till teleavlyssning kan beviljas för förundersökningen av grovt tullredovisning under de förutsättningar som anges i momentet och i 1 mom. Till 20 d § 3 mom. i tullagen fogas ett omnämnande av att tillstånd till teknisk avlyssning kan beviljas för avvärjande eller avslöjande av ett tullbrott under de förutsättningar som anges 1 och 2 mom. i samma bestämmelse.

Till 5 a kap. 3 § 1 mom. i tvångsmedelslagen fogas en ny 5 punkt enligt vilken tillstånd till teleövervakning kan beviljas för förundersökningen av grovt tullutredningsbrott under de förutsättningar som föreskrivs i momentet i fråga.

Till 5 a kap. 4 § 1 mom. i tvångsmedelslagen fogas ett en ny 5 punkt enligt vilken tillstånd till teknisk avlyssning kan beviljas för förundersökningen av grovt tullredovisningsbrott under de förutsättningar som föreskrivs i momentet i fråga.

Det föreslås att lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung förs över till strafflagen som 46 kap. 10 §, exportbrott som avser försvarsmateriel som 46 kap. 11 § och försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning som 46 kap. 12 §.

4 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga ekonomiska verkningar på myndigheternas verksamhet. På grundval av det uppskattade antalet tullredovisningsbrott finns det inget behov av att utöka tullverkets personal. Utifrån antalet tullförseelser och gärningssätten kan det uppskattas att det årligen kommer att undersökas några tiotal tullredovisningsbrott och grova tullredovisningsbrott. En effektivisering av brottsutredningen i anslutning till dessa fall förutsätter inte att tullverket måste få tilläggsresurser. Verket förmår svara mot den utmaning som innebär att brotten i fråga avslöjas och utreds genom en nyallokering av de nuvarande resurserna. På grundval av antalet ärenden kan det inte heller anses finnas ett behov av att utöka åklagar- eller domstolsmyndigheternas personal.

Genom att införa straffbestämmelser om tullutredningsbrott eftersträvar man att förebygga ekonomisk brottslighet och främja utredningen av ekonomiska brott. Om dessa mål uppnås har detta en positiv inverkan på samhällets ekonomiska situation och på dess verksamhet. Detta gäller särskilt finska staten, vars fiskala intressen tryggas genom att främst skattebedrägeribrotten förebyggs. Verkningarna kan vara betydande också i ett vidare perspektiv inom EU-området. Det kan dessutom uppstå positiva konsekvenser för också privata instanser som är målsägande vid ekonomiska brott. Det går inte att i eurobelopp uppskatta dessa konsekvenser.

Förslagen medför inga konsekvenser för myndigheternas uppgifter och förfaranden. Myndigheternas uppgifter ändras inte. Reformen påverkar inte heller myndigheternas inbördes befogenheter. Detta gäller särskilt uppgiftsfördelningen mellan tull- och polismyndigheterna. T.ex. ändras inte kretsen för de brott som tullverket utreder. Propositionen syftar till att trygga tullverkets verksamhets-

förutsättningar genom att främja att de uppgifter verket får är riktiga och tillräckliga.

Förslagen i propositionen har inga miljökonsekvenser. De konsekvenser som har samband med bekämpningen av ekonomisk brottslighet och kan anses som samhällseliga har nämnts ovan.

Fastän det är möjligt att döma ut ett fängelsestraff för tullredovisningsbrott kan man förutspå att antalet fängelsestraff blir mycket lågt. Den största delen av de fängelsestraff som döms ut kommer att vara villkorliga, varför tullredovisningsbrotten kommer att ha en synnerligen liten effekt på antalet fångar.

5 Beredningen av ärendet

Justitieministeriet tillsatte den 1 november 2005 en arbetsgrupp för att reda ut behovet av en kriminalisering av tullredovisningsbrott och, om behovet visade sig vara för handen göra upp ett förslag i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppen överlämnade den mars 2006 sitt betänkande (Lagstiftning om tullredovisningsbrott, arbetsgruppsbetänkande 2006:3, justitieministeriet). En majoritet av arbetsgruppen föreslog att till strafflagen skulle fogas ett nytt 46 a kap. där det skulle föreskrivs om tullredovisningsbrott.

I arbetsgruppsbetänkandet ingick en avvikande åsikt från den medlem som representerade finansministeriet. Enligt medlemmen i fråga som förblev i minoritet hade de bestämmelser som föreslogs i betänkandet ett alltför omfattande tillämpningsområde. Eftersom problemen i samband med oriktiga tulldeklarationer gäller närmast skattebedrägerier hade man enligt representanten kunnat lösa problemen genom en ändring av skattebedrägeriregleringen.

Justitieministeriet begärde med en anhållan om utlåtanden daterad 9 mars 2006 skriftliga utlåtanden av 36 myndigheter, organisationer och sakkunniga. Tjugoåtta utlåtanden gavs. Utlåtandena har sammanställts i ett remiss-sammandrag (Utlåtanden och utredningar, 2006:13, justitieministeriet). Ett begärt utlåtande gavs av handels- och industriministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, Tullverket, Skattestyrelsen, Riksåklagarämbetet, centralkriminalpolisen, gränsbevakningsväsendet, Helsingfors hovrätt, Uleåborgs tings-

rätt, åklagarämbetet i Åbo härad, åklagarämbetet i Vasa härad, Tingsrättsdomarna rf, Finlands Advokatförbund, Finlands Juristförbund rf, Suomen Syyttäjähdistys ry, Tullförbundet rf, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund (FFC) rf, Finlands Transport och Logistik SKAL rf, Finlands Speditörförbund rf, Centralhandelskammaren, Förbundet för Finsk Handel rf, Företagarna i Finland rf, Finlands Näringsliv rf och professor Pekka Viljanen. Dessutom gav Kouvola hovrätt och Kuopio tingsrätt ett utlåtande.

Av remissinstanserna understödde 16, dvs. en majoritet regleringen om tullredovisningsbrott. Vid sidan av dessa ska två utlåtanden karakteriseras som reserverade. Det gavs 10 utlåtanden som motsatte sig förslaget. Den föreslagna regleringen ansågs obehövlig särskilt för att de problem som kommit fram kan lösas genom ett utvecklande av skattebedrägeriregleringen och samarbete mellan myndigheterna. På de grunder som anges ovan i avsnitt 2.6 är ett utvecklande av skattebedrägeriregleringen inte möjligt och ett utvecklat samarbete är inte ett tillräckligt medel för att ingripa mot problem som kommit fram.

Också en del av de remissorgan som understödde en reglering om tullredovisningsbrott har tagit fasta på detaljer i de föreslagna bestämmelserna och föreslagit ändringar av dem. I utlåtandena fäste man uppmärksamhet vid bl.a. placeringen av bestämmelserna, oklarheter i fråga om tillämpningsområdet för bestämmelserna, att gärningar som begås av grov oaktsamhet straffas, straffskalornas maximistraff, omfattningen av juridiska personers straffansvar, att teleavlyssning och andra tvångsmedel enligt 5 a kap. i tvångsmedelslagen knyts till grovt tullredovisningsbrott samt innehållet i tullagens 42 § om tullredovisningsförseelse.

Vid den fortsatta beredningen har remiss-svaren beaktats för det första på det sättet att bestämmelserna om tullredovisningsbrott föreslås bli fogade till 46 kap. i strafflagen. Tullredovisningsbrott föreslås straffbart endast om det begås uppsåtligt och de föreslagna straffskalorna har lindrats. Rekvisiten för såväl tullredovisningsbrott som tullförseelse har omarbetats och den vägen har det också skapats klarhet i tillämpningsområdet

för bestämmelserna. Beredningen av lagstiftningen om tullredovisningsbrotten har i betydande grad försvårats av att det inte är förnuftigt att i detta skede knyta rekvisitet i bestämmelsen till begreppen i tullkodexen och dess tillämpningsförfordning, vilka författningar kan förmodas bli upphävda inom en snar framtid. Upphävandet innebär att begreppen antingen inte längre används eller att deras betydelse åtminstone i någon mån ändras i och med att de nya bestämmelserna träder i kraft. I den moderniserade tullkodexen omnämns t.ex. inte längre tullbehandling eller godkänd tullbehandling. I fråga om sitt betydelseinnehåll är begreppet tullförfarande mycket vidare i den moderniserade tullko-

dexen, eftersom det i fortsättningen ersätter begreppet godkänd tullbehandling. För närvarande är tullbehandling en form av godkänd tullbehandling.

Oron för utvidgade befogenheter i fråga om tvångsmedel utöver det verkliga behovet måste anses som delvis berättigad med beaktande av hur vag regleringen är och det ringa antalet allvarliga fall i relation till totalantalet tullförseelser. Till denna del har man ovan i avsnitt 3.2 accentuerat betydelsen av proportionalitetsprincipen enligt 7 kap. 1 a § i tvångsmedelslagen, men avstått från möjligheten att i samband med de grova gärningsformerna använda teleövervakning, teleavlyssning och teknisk avlyssning.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslagen

1.1 Strafflagen

46 kap. **Brott som har samband med import och export**

Kapitlets rubrik. Rubriken för 46 kap. i strafflagen är för närvarande ”om regleringsbrott och smuggling”. Då tullredovisningsbrotten, exportbrott som avser försvarsmateriel, försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning samt lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung fogas till kapitlet i fråga förutsätter detta en ändring av kapitlets rubrik. I kapitlet ingår redan tidigare förutom bestämmelserna om regleringsbrott och smugglingsbrott också bestämmelser om olaga befattningstagande med infört gods. Detta talar också för en ändring av kapitlets rubrik. Som rubrik på kapitlet föreslås ”Brott som har samband med införsel och utförsel”, eftersom samtliga straffbestämmelser i kapitlet på ett eller annat sätt har samband brott mot bestämmelserna om införsel och utförsel. Vid regleringsbrotten är det visserligen inte alltid fråga om ett brott mot bestämmelserna om införsel och utförsel, men också denna brottsbenämning har i typiska fall ett väsentligt samband med införsel och utförsel.

Med införsel avses i detta kapitel som huvudregel införsel till Finland såväl från EU:s område för den inre marknaden som utifrån detta, med utförsel på motsvarande sätt såväl export till området för den inre marknaden och utifrån detta.

7 §. Tullredovisningsbrott. I paragrafen föreslås en bestämmelse om tullredovisningsbrott. Till tullredovisningsbrott gör sig den skyldig till underlåter att uppfylla deklARATIONSSKYLDIGHETEN eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt

påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp eller orsaka införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud enligt lag eller med en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag. En förutsättning för att döma för tullredovisningsbrott är dessutom att gärningen inte ska bestraffas som ett skattebedrägeribrott som avses i 29 kap. 1–3 § i strafflagen, som ett regleringsbrott enligt 46 kap. 1–5 § eller som en förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel enligt 9 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns. Som straff kan dömas ut böter eller fängelse i högst ett år och sex månader.

Tullredovisningsbrott bestraffas om det begås uppsåtligt. Eftersom i rekvisitetet för tullredovisningsbrott inte förutsätts att det uppstår en konkret följd eller att det förorsakas fara, är det avgörande att förutsättningarna för omständighetsuppsåt uppfylls. Till denna del står bedömningsgrunderna att finna i strafflagens 4 kap. 1 § om rekvisitvillfarelse, i rättspraxis och i rättslitteraturen. Vid bedömningen av uppsåtet bör man fästa uppmärksamhet vid yrkesskickligheten och kännedomen om tullärenden hos deklaranten eller vid samma egenskaper hos en annan person som utför en åtgärd som omfattas av straffbestämmelsen eller hos en person som annars som gärningsman är ansvarig för en sådan åtgärd. Vidare ska beaktas karaktären för tullagstiftningen som på grund av den omfattande nationella och internationella regleringen är komplicerad, vilket i enskilda fall kan leda till att gärningen bedöms som oaktsam. Å andra sidan utgör just den komplicerade tullagstiftningen en delorsak till att största delen av tullärendena sköts via expeditionsföretag som har specialiserat sig på verksamheten. Detta innebär att det i huvudsak är yrkesskickliga aktörer som lämnar deklARATIONER till tullmyndigheterna och att gärningar som begås av dessa aktörer oftare kan

bedömas vara mera uppsåtliga än gärningar som begås av t.ex. personer som i enstaka fall har att göra med tullärenden.

Den uppgiftsskyldighet som avses i straffbestämmelsen ska alltid grunda sig på tullagstiftningen. Tullagstiftningen ska definieras i en definitionsbestämmelse som föreslås bli fogad strafflagens 46 kap. som 14 §. Tillämpningsområdet ska också avgränsas av att för straffansvar förutsätts att gärningen är ägnad att orsaka att ingen skatt påförs, skatt bestäms till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund, en garanti för en tullskuld bestäms till alltför otillräckligt belopp eller införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud enligt lag. Detta innebär att det för tullredovisningsbrott inte förutsätts bevis för att det orsakas konkret fara för det rättsgoda – t.ex. att skatten bestäms till ett korrekt belopp – som skyddas. Med avvikelse från vad fallet är i fråga om straffbedrägeri är straffansvaret inte knutet till att beskattningen verkställs. Ett sådant brott mot uppgiftsskyldigheten som typiskt är ägnat att orsaka fara t.ex. för att beskattningen inte verkställs ska vara straffbart. Den abstrakta fara som brottet orsakar ska bedömas ur en i tidshänseende vid synvinkel. Man kan säga att en försummelse av uppgiftsskyldigheten är ägnad att orsaka t.ex. att skatt i framtiden inte påförs eller återbetalas utan grund, om varan som förts in eller ut med hjälp av de oriktiga eller ofullständiga uppgifterna har överlåtits till fri omsättning. En oriktig uppgift som har lämnats till tullmyndigheterna eller en uppgift som inte har lämnats kan underlätta att en vara senare lagstridigt säljs utan mervärdeskatt. Bestämmelsen är då tillämplig på sådana problemfall som framgår av HD 2004:56, där rekvisitet för skattebedrägeri inte uppfylls ännu i det skedet då man ger tullmyndigheten en oriktig uppgift eller låter bli att ge en uppgift.

Vad som i detta sammanhang (och i hela 46 kap.) avses med skatt definieras i den definitionsbestämmelse som det föreslås att ska ingå i kapitlet som 14 §.

Förbud och begränsningar som avses i bestämmelsen är olika slags import- och exportbegränsningar samt villkor som har samband med införsel och utförsel av sådana varor som är underkastade sådana villkor (t.ex.

ska en person som för eget bruk importerar dopningsmedel presentera en behörig utredning i ärendet). Också de regleringsbestämmelser som avses i rekvisitet för regleringsbrott (såväl syftet som förfarandebestämmelserna) kan utgöra sådana villkor eller förbud som avses i rekvisitet för tullredovisningsbrott.

Den andra formen för tullredovisningsbrott gäller en felaktig deklaration som syftar till att en garanti bestäms till otillräckligt belopp. Det finns flera garantier som grundar sig på tullagstiftningen och en fullständig beskrivning av dem är inte möjlig i denna proposition. I praktiken har den föreslagna kriminaliseringens viktigaste situation för att ställa en garanti samband med status som s.k. registrerad kund. Andra garantisituationer som den föreslagna kriminaliseringen gäller är lagring i tullager, aktiv förädling, passiv förädling, bearbetning under tullkontroll, tillfällig införsel, accissäkerheter, säkerheter för bilskatt samt transiteringssäkerheterna samlad garanti och individuell säkerhet.

T.ex. förutsätts det för att få status som s.k. registrerad kund en samlad garanti för tullskulden för att en vara ska få överlåtas till kunderna till fri omsättning fastän tullskulden inte är betald. Storleken på garantin bestäms i praktiken så att beloppet för kundens genomsnittliga tullskuld och –ansvar jämförs med kundens ekonomiska situation med beaktande också av kundens betalningsstörningar och –sätt, företagets framtidsplaner samt säsongvariationerna för tullfaktureringen. Den som ansöker om status som registrerad kreditkund kan vilseleda tullmyndigheterna genom att ge oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller genom att låta bli att ge uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten bestämmer garantin till otillräckligt belopp. Detsamma gäller andra garantisituationer, såväl individuell garanti som samlad garanti.

Status som registrerad kreditkund ansöks frivilligt. Trots detta är det i dessa situationer fråga om ett brott mot deklarations- eller uppgiftsskyldigheten, eftersom en ansökan om förfarande uppställer en skyldighet att i sann form ge dessa uppgifter till tullen. Ovan i avsnitten 2.3 och 2.6 har beskrivits skyldigheterna enligt tullagstiftningen. De garantier

som tullen administrerar grundar sig antingen på EU:s tullagstiftning eller på nationella lagar. Till denna del måste man beakta den föreslagna 46 kap. 14 § där tullagstiftning definieras. Definitionen täcker t.ex. regleringen i skattelagstiftningen om skyldigheter i fråga om tullverksamheten. Denna reglering har betydelse vid bedömningen av förfarandets straffrättsliga betydelse.

Med införsel (eller utförsel) i strid med förbud eller villkor avses särskilt införsel av farliga ämnen (eller utförsel när det är straffbart) med utnyttjande av transiterings- eller lagringsförfaranden på ett sådant sätt att det inte går att bevisa att varorna har förts in i landet. Som ett typiskt exempel kan anses en gärning där en vara har försvunnit från ett tullager, men man inte har gjort tillräckliga anteckningar om detta i lagerbokföringen. Ansvar för tullredovisningsbrott förutsätter inte bevisning om vart varorna i verkligheten har levererats. Att överlåta varorna förbi lagerbokföringen innebär typiskt att varan (t.ex. dopningsämnen) har överlåts till fri omsättning i strid med villkor eller förbud (eller alternativt med kränkning av fiskala intressen). På grund av legalitetsprincipen förutsätts för villkoret eller ett förbud att det har föreskrivits i lag eller en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag. Med lag avses i detta sammanhang såväl nationell lagstiftning som EU-lagstiftning.

Det görs en objektiv bedömning om huruvida gärningen orsakat den fara som förutsätts i rekvisitet. Oberoende av detta förutsätts för straffbarheten vad gäller uppsåtet i fråga om tullredovisningsbrott att den som brutit mot uppgiftsskyldigheten har ansett det som en eventuell möjlighet att t.ex. ge en oriktig uppgift är ägnad att orsaka den fara som avses i rekvisitet.

Med deklarationsskyldighet avses i överensstämmelse med ordalydelsen en skyldighet att avge en deklaration. Den mest centrala deklarationen enligt tullagstiftningen är tulldeklarationen. Med uppgiftsskyldighet avses igen en skyldighet att lämna en uppgift, t.ex. i deklarationen eller lagerbokföringen.

En försummelse att fullgöra deklarations- eller uppgiftsskyldigheten innebär att en person inte överhuvudtaget fullgör sina skyldigheter enligt tullagstiftningen eller att han el-

ler hon fullgör den endast delvis genom att ge ofullständiga uppgifter. En försummelse utgör tullredovisningsbrott är t.ex. när varor avlägsnas från ett transiterings- eller tullagraringsförfarande utan att de hänförs till ett nytt tullförfarande eller någon annat godkänt tullförfarande eller när lagerbokföringen försummas i dess helhet. Som en försummelse kan också anses att helt låta bli att deklarerat ett visst slags varuparti i samband med en sådan transport där det också det också transporterats varor av annat slag (t.ex. att det i tulldeklarationen deklarerats att lasten består av byggförmödenheter, men inte att den också består av mobiltelefoner, och vid kontrollen finner man bägge). Fastän det saknar betydelse med hänsyn till straffbarheten för tullredovisningsbrottet om man anser förfarandet vara en försummelse eller att lämna ofullständiga uppgifter, kan gärningssättet ha betydelse vid straffmätningen. Att helt försumma sin uppgiftsskyldighet kan regelmässigt anses mera klandervärd än att ofullständigt fullgöra uppgiftsskyldigheten.

Det innebär lämnande av ofullständiga uppgifter att lämna i och för sig sanningsenliga uppgifter på ett sådant sätt att tullmyndigheten inte får en sådan helhetsbild av de omständigheter som myndigheten behöver som stöd för sitt beslutsfattande. Att t.ex. komplettera lagerbokföringen endast delvis är att lämna ofullständiga uppgifter.

Att lämna oriktiga uppgifter är typiskt att ge en oriktig uppgift om varans slag (man deklarerar att den transporterade varan är av annat slag än den i verkligheten är), mängden varor (antalet varor som i verkligheten transporterats deklarerats alltför lågt eller högt eller så deklarerar man att en tom container innehåller varor) eller varans värde (beskattningsvärdet deklarerats högre eller lägre än det verkliga värdet). Man kan också lämna oriktiga uppgifter konkludent då en person genom sitt beteende uttrycker någonting (t.ex. uttrycker en person genom att välja den gröna filen att han eller hon inte har något att förtulla). Skillnaden mellan att lämna en ofullständig och en ofullständig uppgift är också svår att definiera, eftersom det kan anses som att lämna en ofullständig uppgift att lämna en oriktig uppgift om antalet transpor-

terade varor till den del som det totala antalet varor inte har deklarerats.

För att rekvisitet ska uppfyllas räcker det med en enda oriktig eller ofullständig uppgift. Att ge flera sådana uppgifter på samma gång kan, beroende på uppgifterna, inverka på valet att straffart eller på straffmätningen.

Med hänsyn till att rekvisitet ska uppfyllas har också sättet för deklaration eller att ge uppgifter betydelse. Sättet ska enligt tullagstiftningen vara möjligt i fallet i fråga. Beroende på fallet kan deklarationsskyldigheten fullgöras och uppgifterna ges t.ex. i elektronisk form, på tullverkets blankett eller med en annan handling (t.ex. handlingar som anknyter till försäljningen av varan), med bilagor till handlingarna, muntligen eller konkludent.

Att lämna tullmyndigheterna uppgifter ska tolkas vitt inom gränserna för ordalydelsen. Att lämna uppgifter ska avse förutom att ge uppgifter direkt till tullverket, också att för tullmyndigheterna anteckna uppgifterna i handlingarna på det sätt som förutsätts i tullagstiftningen, t.ex. i lagerbokföringen under tullagringsförfarandet. Detsamma gäller också att lämna oriktiga eller bristfälliga uppgifter. På straffbarheten inverkar alltså inte om tullmyndigheten har fått de oriktiga uppgifterna direkt av deklaranten eller via sin egen kontrollverksamhet. Det väsentliga är att i tullagstiftningen för deklaranten eller varuinhavaren har uppställts en deklarations- eller uppgiftsskyldighet. Vem som formellt ansvarar för att denna uppgiftsskyldighet fullgörs definieras på det sätt som har behandlats ovan i avsnitt 3.2 i första hand med iakttagande av bestämmelserna i tullkodexen.

Om ett företag anses vara uppgiftsskyldigt, är "den" som avses i rekvisitet för tullredovisningsbrott företaget i fråga. Det straffrättsliga ansvaret definieras då på grundval av de faktiska befogenheterna inom företaget. Som det konstaterades ovan i avsnitt 3.2 kan en förutsättning för gärningsmannans ansvar anses vara den faktiska möjligheten att påverka de uppgifter som lämnas till tullmyndigheten samt det faktiska inflytandet i den uppgiftsskyldiges verksamhet. Av detta följer att man också kan tolka lämnande av uppgifter till tullmyndigheten att anteckna oriktiga uppgifter i en handling som antecknaren av oriktiga

uppgifter eller den som uppmanar till anteckning av oriktiga uppgifter vet att senare lämnas till tullmyndigheten. Till tullredovisningsbrott kan göra sig skyldig förutom den som direkt har gett en handling eller uppgifter också en aktör i ansvarig ställning inom ett företag som t.ex. har sört för att den oriktiga handlingen har upprättats, har gett den oriktiga handlingen till den som direkt gett in handlingen (t.ex. en chaufför) och har gett anvisningar åt denne för att utföra tullredovisningen. På motsvarande sätt ska en försummelse av uppgiftsskyldigheten ges en vid tolkning då "den som" är ett företag. Till ett tullredovisningsbrott kan alltså göra sig skyldig en sådan person som har en ansvarig position inom ett företag och som uppmanar en person som direkt agerar för företagets räkning att inte deklarera något sådant som företaget enligt tullagstiftningen är skyldigt att deklarera. När det gäller ansvaret för en förman, uppdragsgivare eller någon annan sådan person är gränsdragningen till anstiftan glidande.

Det straffbara förfarande ska rikta sig mot en finsk tullmyndighet. Enligt 1 § i lagen om tullverket finns för tullverksamheten ett tullverk för vars centralförvaltning finns en tullstyrelse. Under tullstyrelsen lyder tulllaboratoriet och tulldistrikt, som svarar för regionalförvaltningen. Vid landsgränsen finns tullanstalter. Oftast gäller en försummelse av deklarationsskyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter fall där deklarationen eller uppgifterna hade bort lämnas till en tulltjänsteman vid ett tulldistrikt eller en tullanstalt.

Med hänsyn till tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om tullredovisningsbrott ska beaktas 1 kap. 1 § 1 mom. och 1 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i strafflagen enligt vilka lagrum finsk lag tillämpas på brott som har begåtts i Finland och på brott som har begåtts utanför Finland och riktar sig mot en finsk myndighet. På grundval av lagrummen i fråga kan den nya straffbestämmelsen tillämpas också i fall när en finsk tullmyndighet utför sina tjänsteuppgifter utanför Finland eller någon annan stats tullmyndighet verkar för en finsk tullmyndighets räkning på Finlands område eller utanför landet. I det senare fallet är det alltså fråga om att man försummar de-

klarationsskyldigheten i förhållande till en annan stats myndighet som verkar för en finsk tullmyndighets räkning eller att man lämnar en sådan stats myndighet en uppgift som ska lämnas en finsk tullmyndighet. T.ex. verkar de norska tullmyndigheterna i vissa fall på sitt eget område för de finska tullmyndigheternas räkning. Eftersom tullredovisningsbrott på det angivna sättet ska rikta sig mot en finsk tullmyndighet faller utanför straffbestämmelsens tillämpningsområde t.ex. de fall av dubbelfakturering då en faktura med oriktigt innehåll företes för en rysk tullmyndighet utan att verkningarna riktar sig mot den finska tullmyndigheten.

Vid bedömningen av vilket förhållande de föreslagna straffbestämmelserna om tullredovisningsbrott har till andra straffbestämmelser ska allmänt taget beaktas att de först nämnda i egenskap av allmänna bestämmelser är sekundära i förhållande till specialbestämmelser. På grundval av detta avgränsas gärningar som uppfyller rekvisitet för alkohol- läkemedels- och dopningsbrott samt exportbrott och -förseelser enligt 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel.

I paragrafen ska fastslås den nya straffbestämmelsens förhållande till de centrala straffbestämmelserna som riktar sig mot tullverkets verksamhet. En försummelse av deklarationsskyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter i strid med tullagstiftningen kan ha samband med skattebedrägeribrott som avses i 29 kap. 1–3 § i strafflagen eller med reglerings- och smugglingsbrott som avses i 46 kap. 1–5 i strafflagen. Då rekvisitet för brotten i fråga uppfylls tillämpas bestämmelserna om dem. I förhållande till tullredovisningsbrotten är bestämmelserna om skattebedrägeri, regleringsbrott och smugglingsbrott specialbestämmer. Detta framgår särskilt i att vid skatte-, reglerings- och smugglingsbrott ska avsikten med att bryta mot uppgiftsskyldigheten (t.ex. att undandra skatt, vara att bryta mot en bestämmelse om reglering eller införsel av en vara som är belagd med importförbud) vara klar med avvikelse från vad gäller om tullredovisningsbrotten. Tullredovisningsbrottet är sekundärt i förhållande till nämnda bestämmelser oberoende av hur allvarligt förfarandet är.

Att straffbestämmelsen för tullredovisningsbrott är sekundär innebär att den myndighet som undersöker det misstänkta brottet har en skyldighet att beakta att gärningen kan uppfylla rekvisitet för t.ex. ett skattebedrägeribrott. I brottsutredningens inledningsskede ska tullmyndigheterna enligt behov stå i kontakt med övriga myndigheter för att få uppgifter som behövs för en straffrättslig bedömning av gärningen. Under utredningens gång och ännu vid åtalsprövningen kan brottsbenämningen ändras i en eller annan riktning.

Utanför tillämpningsområdet för tullredovisningsbrott ska också lämnas förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel enligt 9 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns. Orsaken till den uttryckliga avgränsningen är för det första att det är en specialbestämmelse innefattande böter som är sekundär i förhållande till de brott för vilka föreskrivits strängare straff. För det andra förutsätter syftet med förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel en avgränsning som klarlägger förhållandet mellan olika bestämmelser. Förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel är sekundär i förhållande till andra brott för vilka föreskrivs strängare brott. I regeringens proposition om bestämmelsen betonas att förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel kan uppfylla rekvisitet för något häleri- eller penningtvåtbrott (RP 5/2007 s. 13). Förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel ska ses som ett förberedelsebrott för ett häleribrott eller penningtvätt. Frågan om hur klandervärd en förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel är knyts mera väsentligt än till värdet på de kontanta medel som brottet har avsett till om den som brutit mot anmälningssplikten förmår att ange en sådan godtagbar och trovärdig förklaring till innehavet av kontanta medel och att det inte finns skäl att misstänka att de kontanta medlen skaffats genom ett brott eller egendom som kommit i stället för genom brottet. Om han eller hon inte kan ange en sådan förklaring, kan gärningen komma att bedömas som ett häleri- eller penningtvåtbrott. Om han eller hon har en sådan förklaring ska brottet mot anmäl-

ningsplikten anses som lindrigt. Att som tullredovisningsbrott kriminalisera förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel skulle onödigt försvåra gränsdragningen mellan dessa bestämmelser och kan i vissa fall tom. leda till oskäliga påföljder.

I enlighet med vad som angetts i avsnitt 2.2 finns det också andra straffbestämmelser som har betydelse med hänsyn till tullformaliteterna. I 16 kap. 8 § i strafflagen föreskrivs som straffbart att ge in ett osant intyg till myndighet. Straffbestämmelsen i fråga är sekundär i förhållande till de bestämmelser där det föreskrivs ett strängare maximistraff än fängelse i högst sex månader. Om det är fråga om att ge in ett osant intyg till en tullmyndighet, ska tillämpas straffbestämmelserna om tullredovisningsbrott och grovt tullredovisningsbrott, eftersom för dessa föreskrivs ett strängare maximistraff än fängelse i sex månader. Det förfarandet som föreskrivs vara straffbart i 16 kap. 8 § i strafflagen är på grund av gärningssättet (enligt 1 mom. t.ex. att ge ett osant skriftligt intyg) eller gärningsmannen (enligt 2 mom. t.ex. den som driver verksamhet som är underställd särskild myndighetstillsyn) sådant att ett dylikt förfarande inte vid en helhetsbedömning ska kunna anses straffbart som lindrigt tullredovisningsbrott som bestraffas med böter utan minst som ett tullredovisningsbrott i gärningens grundform.

Ett förfarande som uppfyller rekvisitet för förfalskningsbrott kan bli tillämpligt i samband med tullredovisningsbrott. Enligt bestämmelserna i 33 kap. i strafflagen kan användningen av ett falskt bevismedel uppfylla rekvisitet för förfalskningsbrott. Enligt 6 § 2 och 3 mom. i kapitlet är ett bevismedel falskt, om det använt som bevis är ägnat att ge en vilseledande bild av sitt ursprung eller utställarens identitet och ett bevismedel är förfalskat, om dess innehåll obehörigen har ändrats beträffande någon uppgift som är av betydelse i bevishänseende. Ett av gärningssätten för tullredovisningsbrott är att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter till en tullmyndighet. Det är då inte fråga om handlingens ursprung, givaren eller en obehörig ändring. Om en falsk eller förfalskad handling företes för en tullmyndighet ska gärningsmannen alltså för denna gärning dömas

enligt bestämmelserna i 33 kap. i strafflagen och inte enligt de eventuella bestämmelserna om tullredovisningsbrott. Om åter i den falska eller förfalskade handlingen inges oriktiga uppgifter också om innehållet, kan på fallet tillämpas såväl bestämmelserna om förfalskning som bestämmelserna om tullredovisningsbrott.

De gärningar om framställning av statliga myndigheters statistik som är straffbara enligt 25 § i statistiklagen avser sådan insamling av uppgifter som sker för statistikföringen och där det inte är fråga om en uppgiftsskyldighet som har samband med tullagstiftningen som förutsätts i straffbestämmelserna för tullredovisningsbrott.

För tullredovisningsbrott döms till böter eller fängelse i högst ett år och sex månader. I fråga om valet av straffart och straffmätningen ska beaktas att som tullredovisningsbrott bestraffas en försummelse av uppgiftsskyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter som orsakar abstrakt fara. Detta innebär som utgångspunkt att såväl straffskalan som straffpraxis bör vara mildare än vid sådana brott som också uppfyller rekvisitet för tullredovisningsbrott och där det förutsätts en särskild följd av handlandet (t.ex. skattebedrägeri).

Fallen där någon som har gjort sig skyldig till tullredovisningsbrott döms till fängelse kommer att vara sällsynta. Fängelsestraff ska kunna bestämmas t.ex. i situationer där förutsättningarna för straffbarhet för grovt tullredovisningsbrott har uppfyllts, där någon av kvalificeringsgrunderna för grovt tullredovisningsbrott är för handen men där brottet inte bedömt som en helhet är grovt eller där någon skärpningsgrund enligt 6 kap. 5 § i strafflagen är för handen. Dessa skärpningsgrunder är att den brottsliga verksamheten har varit planmässig, att brottet har begåtts som medlem av en grupp som har organiserats för att begå allvarliga brott, att brottet har begåtts mot ersättning och gärningsmannens tidigare brottslighet. Det ska också vara möjligt att döma till fängelse för tullredovisningsbrott t.ex. i situationer där förfarandet har varit särskilt planmässigt eller organiserat. Fängelsestraff ska också vara möjligt i situationer där det finns betydande brister eller felaktigheter i fråga om uppgifterna om va-

rornas mängd, värde, destination, avlägsnande från lagret eller överlåtelse till fri omsättning eller om arten och omfattningen av ett bolags ekonomiska verksamhet. Vad som här avses med betydande kan inte definieras entydigt och uttömmande eftersom det bakom en oriktig eller bristfällig uppgift kan ligga eller åtminstone kan antas ligga motiv av mycket olika slag. Beroende på fallet kan det bakom att ge en oriktig uppgift eller att inte ge en uppgift ligga t.ex. en strävan efter att få tullmyndigheten att fatta ett beskattningsbeslut med oriktigt innehåll eller efter import av sådana för folkhälsan skadliga ämnen i fråga om vilka import är förbjuden eller begränsad. Också det att gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till flera tullredovisningsbrott kan vara en omständighet som talar för att döma ut ett fängelsestraff.

8 §. Grovt tullredovisningsbrott. I 46 kap. 8 § i strafflagen ska föreskrivas straff för grovt tullredovisningsbrott. Gärningsmannen gör sig skyldig till brottet, om 1) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas, 2) brottet begås särskilt planmässigt, eller 3) brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt. Rekvisitet förutsätter också att tullredovisningsbrottet bedömt som en helhet är grovt. Straffet ska vara fängelse i minst fyra månader eller högst tre år.

En försummelse av deklarationsskyldigheten eller att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter eftersträvar obehörig ekonomisk vinning t.ex. då deklarationsskyldigheten har gällt en särskilt värdefull vara. Varan kan vara särskilt värdefull på det sätt som det avses här i fråga om såväl slaget som mängden. En grund som gör gärningen allvarligare kan gälla värdet på hela egendomen i de fall då deklarationsskyldigheten helt försummas. Om en uppgift är riktig eller ofullständig är det av betydelse i vilken grad uppgiften avviker från en riktig eller fullständig uppgift. Någon exakt eurogräns kan inte uppställas. I dessa fall ska de olämnade eller oriktiga uppgifterna som huvudregel gälla egendomsposter som är värda åtminstone några tiotusental euro. När det gäller att bedöma hur avsevärd en obehörig ekonomisk vinning ska

vara för att utgöra en grund som gör gärningen allvarligare ska fästas uppmärksamhet vid att man kan eftersträva att undvika tillämpningen genom att spjälka upp de varuhelheter som det gäller i flera partier. Också i dessa fall kan sambandet mellan delgärningarna vara sådant att helheten kan bedömas som en gärning, dvs. som grovt tullredovisningsbrott. Man får då lov att fästa uppmärksamhet vid förutom de personer som gjort sig skyldiga till brottet också vid sambandet mellan delgärningarna i fråga om tid och plats och i sakligt hänseende. Inte ens i samband med ett grovt tullutredningsbrott kan det komma i fråga förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel.

I 2 punkten i paragrafen nämns som grund som gör gärningen allvarligare att brottet begås särskilt planmässigt. Allvarlig ekonomisk brottslighet har i sina delskeden i allmänhet samband med planmässighet där det ofta är fråga om omfattande förhandsförberedelser. I den aktuella bestämmelsen förutsätts uttryckligen att gärningen är särskilt planmässig. I samband med tullredovisningsbrott kan man t.ex. genom skenrättshandlingar eller genom att framställa oriktiga handlingar göra sig skyldig till också andra brott som ska bestraffas vid sidan av tullredovisningsbrottet.

Planmässigheten kan också ha ett samband med att gärningsmannen vidtar vissa särskilda åtgärder för att försvåra tullövervakningen. Den särskilda planmässigheten utgör en grund som gör gärningen allvarligare och som typiskt blir tillämplig tillsammans med de övriga grunderna som gör gärningen allvarligare. Orsaken till planmässigheten kan t.ex. vara att gärningen avser en särskilt värdefull vara. Också en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet kan vara särskilt planmässig, likaså kan det vara planmässigt att begå tullredovisningsbrottet yrkesmässigt. Enligt 6 kap. 5 § 1 punkten kan planmässigheten för den brottsliga verksamheten inverka på valet av straffart och på straffmätningen också i de fall då gärningen anses uppfylla endast rekvisitet för tullredovisningsbrott.

En grund som gör gärningen allvarligare kan enligt 2 punkten i paragrafen vara för handen särskilt i situationer där gärningsmannen särskilt planmässigt utnyttjar att för-

tullningsverksamhetens formaliteter inte till fullo tillämpas vid förtullningen. En sådan särställning kan ett företag få t.ex. genom att avtala med tullmyndigheterna om att en specialstatus ska tillämpas på företaget (t.ex. status som godkänd ekonomisk aktör). Som särskilt planmässigt kan komma att anses ett förfarande där ett företag har eftersträvat en sådan särställning uttryckligen för att göra det möjligt att försumma deklarationsskyldigheten eller att ge oriktiga eller ofullständiga uppgifter. I detta sammanhang är det skäl att betona betydelsen av planmässigheten och av den helhetsbedömning av förfarandet som förutsätts i den föreslagna paragrafen, eftersom missbruk av förtroendeställningen (t.ex. att ge en oriktig uppgift i samband med hemförtullning) inte automatiskt ska leda till att gärningen bedöms som grovt tullredovisningsbrott.

En grund som gör gärningen allvarligare är enligt 3 punkten i paragrafen för det första att brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet. På grundval av paragrafhänvisningen anses med en organiserad kriminell sammanslutning en strukturerad sammanslutning, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att för att begå brott som avses i 17 kap 1 a § 1 mom. i strafflagen. Som huvudregel kommer i fråga brott för vilka det föreskrivna maximistraffet är fängelse i minst fyra år. För en närmare tolkning av definitionen hänvisas till regeringens proposition om den (RP 183/1999 rd) och lagutskottets betänkande (LaUB 26/2002 rd). Grunden som avser en kriminell sammanslutning innebär inte att den som gjort sig skyldig till tullredovisningsbrott också straffas för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet. På grundval av 17 kap. 1 a § 3 mom. i strafflagen döms för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag. Maximistraffet för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet är fängelse i högst två år, medan man för grovt tullredovisningsbrott kan döma ut fängelse i tre år.

I fråga om klandervärdhet jämföras verksamhet som ett led i en organiserad kriminell sammanslutning med yrkesmässig brottslighet. I 3 punkten i paragrafen föreskrivas också som en grund som gör gärningen allvarligare att den begås yrkesmässigt. Till yrkesmässig brottslighet hör gärningsmannens avsikt om att genom en upprepning av brottet själv få kontinuerliga inkomster. Ett sådant brott kan begås också trots att gärningsmannen inte hör till sådan en organiserad kriminell sammanslutning som avses i 17 kap 1 a § 4 mom. fastän brottet begås organiserat. Att tillämpa grunden som gör gärningen allvarligare och som har samband med yrkesmässig verksamhet kan komma i fråga t.ex. i en situation där en person samtidigt åker fast för flera tullredovisningsbrott som begåtts mot ersättning och som på grund av det nära sambandet mellan brotten kan anses som ett enda grovt tullredovisningsbrott.

De grunder som gör gärningen allvarligare är uttömmande uppräknade i rekvisitet. Man ska inte på några andra grunder än de som nämnts ovan kunna anse tullredovisningsbrottet som grovt. Dessutom ska brottet även bedömt som en helhet vara grovt. Om tullredovisningsbrottet inte bedömt som en helhet är grovt, kan dock grunder som gör gärningen allvarligare inverka på valet av straffart för det straff som döms ut för tullredovisningsbrottet och på straffmätningen. För grovt tullredovisningsbrott ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år.

9 §. Lindrigt tullredovisningsbrott. Enligt paragrafen ska för lindrigt tullredovisningsbrott dömas till böter, om tullredovisningsbrottet med hänsyn till den eftersträvalda ekonomiska vinningens storlek är ringa, eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa. De mest centrala grunderna för att anse gärningen som ringa är att de varor som har lämnats odeklarerade har ett ringa värde eller att de uppgifter som getts om varans värde i ringa mån avviker från det faktiska värdet. Någon exakt eurogräns kan till denna del inte sättas upp. Också ett ringa antal odeklarerade varor kan beroende på varuslaget vara en grund att anse gärningen som lindrigt tullredovisningsbrott. I fråga om gärningssätten ska det beaktas att

lämnande av oriktiga uppgifter i en handling eller på annat sätt i skriftlig form eller i en särskild förtroendeställning (t.ex. som godkänd ekonomisk aktör eller i en ställning som avses i 16 kap. 8 § 2 mom. i strafflagen) som huvudregel inte bedömt som en helhet kan anses ringa.

Straffskalan gör det möjligt att i sådana fall använda strafforderförfarandet som är lättare och snabbare än en vanlig rättegång.

10 §. *Lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung.* Bestämmelsen förs över till strafflagen från 1 § i lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att från gärnings-sättsrekvisitet avlägsnas ”låter anmäla”. Uttrycket har en ålderdomlig språkdräkt. Gärnings-sättsrekvisitet kan också anses som onödigt, eftersom uttrycket ”anmäler” i detta sammanhang också täcker den för vars räkning man verkar. Den för vars räkning man verkar är i samband med export och import ofta en juridisk person och ansvarsfördelning inom bolaget definieras då enligt 5 kap. 8 § i strafflagen. Certifikat rörande ursprung föreslås bli ändrat till det kortare och inarbetade begreppet ursprungscertifikat. Den myndighet som avses i bestämmelsen och som har rätt att utfärda ursprungscertifikat är tull och andra organ är handelskamrarna.

Det är skäl att observera att fastän det vid lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung kan vara fråga om att bryta mot deklarations- och uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen rekvisitet för tullredovisningsbrott inte täcker rekvisitet för detta brott.

11 §. *Exportbrott som avser försvarsmateriel.* Bestämmelsen förs över från 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel till strafflagen. Paragrafen ändras inte på annat sätt än att orden ”som avser försvarsmateriel” fogas till såväl benämningen för brottet som till den egentliga bestämmelsen.

12 §. *Försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning.* Bestämmelsen förs över från 9 § 2 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning till strafflagen. Enligt bestämmelsen i fråga ska den som av

oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. i lagen dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt 4 § 4 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning ska exportören, om den känner till eller har skäl att misstänka att en produkt helt eller delvis är avsedd för något av de syften som nämns i 1–3 mom., underrätta utrikesministeriet, som beslutar om ett exporttillstånd är nödvändigt. Enligt 9 § 1 mom. i lagen ska för en uppsåtlig försummelse av en skyldighet enligt 4 § 4 mom. i lagen bestraffas som regeringsbrott. Detta talar för att till strafflagen föra över försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning som innebär ett hot om fängelse.

Det föreslås inga andra ändringar i bestämmelsen än att ordalydelsen revideras genom att i gärningsbeskrivningen ordalydelsen ”bryter mot” byts ut mot ”försummar”. Med beaktande av omfattningen av 4 § 1–3 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning, kan rekvisitet inte beskrivas närmare i strafflagen än genom en hänvisning till anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. i lagen.

13 §. *Straffansvar för juridiska personer.* Enligt paragrafen ska på grovt tullredovisningsbrott tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer. Detsamma gäller exportbrott som avser försvarsmateriel som föreslås bli överfört till 46 kap. 11 § i strafflagen. Frågan om behovet av att knyta straffansvar för juridiska personer till den grova gärningsformen har behandlats i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen. Om straffansvar för juridiska personer föreskrivs i 9 kap. i strafflagen.

14 §. *Definitioner.* Med tullagstiftning avses kodexen enligt artikel 4 i den moderniserade tullkodexen och de bestämmelser för att genomföra den som antagits på gemenskapsnivå och, i tillämpliga fall, på nationell nivå, den gemensamma tulltaxan, den lagstiftning som fastställer ett gemenskapssystem för tullbefrielser samt internationella avtal som innehåller tullbestämmelse, i den mån de är tillämpliga på gemenskapen. I definitionsbestämmelsen hänvisas till denna definition.

Definitionen enligt artikel 1 i den tullkodex som tillämpas för närvarande är något mera

inskränkt, eftersom tullagstiftningen enligt den består av kodexen och de bestämmelser på gemenskapsnivå eller nationell nivå som antas för att genomföra den. I motiveringen till tullagens 42 § om tullförseelse har tullagstiftningen definierats på samma sätt (RP 257/1994 rd). Vid sidan av tullkodexen och den moderniserade tullkodexen ska bland gemenskapens författningar också nämnas tillämpningsförfordningen och tullfrihetsförfordningen samt bland författningarna på nationell nivå tullagen. Också i annan lagstiftning (t.ex. skattelagstiftning) ingår reglering som har samband med skyldigheterna om tullverksamheten och som har betydelse med hänsyn till den straffrättsliga bedömningen av förfarandet.

Som de mest centrala författningarna som hör till tullagstiftningen ska anses såväl tullkodexen jämte tillämpningsförfordning som den moderniserade tullkodexen. Tullkodexen som trädde i kraft år 1992 och den moderniserade tullkodexen som trädde i kraft i maj 2008 innehåller bestämmelser som gäller bl.a. uppvisandet av varor för tullen, tulldeklaration, om skyldigheten att hänföra varor till ett tullförfarande samt tillfällig lagring. I tillämpningsförfordningen ingår bl.a. bestämmelser om tillämpning av gemenskapens tullkodex som behandlar bindande uppgifter, varors ursprung, varors förtullningsvärde och tulldeklarationer samt närmare bestämmelser om de godkända tullförfarandena. Tillämpningsförfordningen för den moderniserade tullkodexen förväntas för tillfället träda i kraft vid ingången av år 2010.

Definitionen för skatt ska i samband med tullredovisningsbrott till stora delar motsvara definitionen i 29 kap. 9 § 1 mom. i strafflagen. Med skatt ska alltså avses också en offentlig avgift som kan jämföras med skatt och tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som ska redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning. En sådan avgift är framför allt tull.

15 §. Begränsningsbestämmelse. Det föreslås att begränsningsbestämmelsen förs till slutet av kapitlet, eftersom tullredovisningsbrott och försummelse av exportkontrollan-

målan om produkter med dubbel användning fogas till 1 mom.

1.2 Tullagen

20 d §. Det föreslås att det till 3 mom. i paragrafen fogas ett omnämnande av att det under de förutsättningar som närmare föreskrivs i 1 och 2 mom. i paragrafen ska vara möjligt att utföra teknisk observation av en person som inte befinner sig i ett rum eller utrymme som används för stadigvarande boende eller av ett fordon eller en vara, om det finns grundad anledning att anta att observationen kan ge uppgifter som behövs för avväjande eller avslöjande av ett grovt tullredovisningsbrott. Behovet av att kunna använda teknisk avlyssning för att avslöja ett grovt tullredovisningsbrott har behandlats i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen.

42 §. Till 2 mom. i paragrafen ska fogas en hänvisning till tullredovisningsbrotten. Samtidigt ersätts i 3 mom. uttrycket "vållande" med ordet "oaktsamhet". I bestämmelsen ska särskilt nämnas försummelse av deklARATIONSSKYLDIGHET för att sambandet med tullredovisningsbrott bättre ska framgå av bestämmelsens text. Till momentet ska också fogas ett omnämnande av att för tullförseelse inte döms till straff, om gärningen utgör som lindrigt tullredovisningsbrott enligt 46 kap. 11 § i strafflagen.

Bestämmelsen gäller alltså fortsättningsvis brott mot samtliga bestämmelser i tullagstiftningen. Som typisk annan försummelse än försummelse av deklARATIONSSKYLDIGHETEN och uppgiftsskyldigheten kan nämnas t.ex. att överskrida tiden för transitering samt att försumma att iaktta sådana tillståndsvillkor som inte uppställer deklARATIONS- eller uppgiftsskyldighet.

Vid bedömningen av grov oaktsamhet ska som omständigheter som har samband med gärningsmannens subjektiva oaktsamhet särskilt beaktas yrkesskickligheten och kännedomen i fråga om tullärenden hos deklARANTEN eller en annan som utför en åtgärd som faller under tillämpningsområdet för bestämmelsen eller hos en som annars som gärningsman är straffrättsligt ansvarig för en sådan åtgärd. Vidare ska beaktas tullagstiftningens invecklade karaktär som beror på en

omfattande nationell och internationell reglering och som i det enskilda fallet kan leda till att oaktsamheten bedöms vara lindrigare än grov. Å andra sidan utgör uttryckligen den invecklade tullagstiftningen en delorsak till att den största del av tullärendena sköts via speditörsföretag som specialiserat sig på skötseln av tullärenden. Det är alltså som huvudregel i tullförfarandena väl insatta, yrkesskickliga aktörer som avger tulldeklarerationer till tullmyndigheterna. Dessa aktörers gärningar kan lättare bedömas vara begångna av grov oaktsamhet än gärningar som begåtts av medborgare som har lite att skaffa med tullärenden. Bedömningen av graden för oaktsamhet ska göras utifrån en helhetsbedömning som förutsätts i 3 kap. 7 § i strafflagen, med beaktande av den aktsamhetsplikt som förutsätts av gärningsomständigheterna samt av subjektiva faktorer som har samband med gärningsmannen.

1.3 Tvångsmedelslagen

5 a kap. **Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation**

2 §. Förutsättningar för teleavlyssning. Till 2 mom. i paragrafen fogas en ny punkt 11 enligt vilken tillstånd till teleavlyssning kan beviljas för förundersökningen av grovt tullredovisningsbrott under de förutsättningar som närmare föreskrivs i momentet och 1 mom. i paragrafen. Eftersom försök till tullredovisningsbrott inte ska vara straffbart, behöver inte 10 punkten i momentet flyttas. Behovet av användning av teleavlyssning teleövervakning och teknisk observation vid utredningen av grovt tullredovisningsbrott har behandlats ovan i avsnitt 3.2. i den allmänna motiveringen. Närmare bestämmelser om förfarandet för att bevilja tillstånd och frågor som annars har samband med dessa tillstånd ingår i 5 a kap. i tvångsmedelslagen.

3 §. Förutsättningar för teleövervakning. Till paragrafens 1 mom. fogas en ny 5 punkt enligt vilken tillstånd till teleövervakning kan beviljas för förundersökningen av grovt tullredovisningsbrott under de förutsättningar som närmare föreskrivs i momentet i fråga.

4 §. Förutsättningar för teknisk avlyssning. Till paragrafens 1 mom. fogas en ny 5 punkt

enligt vilken tillstånd till teknisk avlyssning beviljas för förundersökningen av grovt tullredovisningsbrott under de förutsättningar som föreskrivs i momentet.

1.4 **Lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung**

Det föreslås att lagen upphävs.

1.5 **Lagen om export och transitering av försvarsmateriel**

7 §. Det föreslås en ändring av paragrafens 1 mom. så att om straff för exportbrott som avser försvarsmateriel bestäms i 46 kap. 11 § i strafflagen. Det föreslås att det nuvarande 3 mom. förs över som 2 mom. och att 3 mom. upphävs.

1.6 **Lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning**

9 §. Det föreslås en ändring av paragrafens 2 mom. så att bestämmelser om straff för den som av oaktsamhet bryter mot anmälnings-skyldigheten enligt 4 § 4 mom. i lagen finns i 46 kap. 12 § i strafflagen.

1.7 **Polislagen**

31 a §. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett omnämnande av att en polisman inte har rätt att företa en täckoperation för att förhindra, avslöja eller utreda grovt tullutredningsbrott

2 **Ikraftträdande**

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

3 **Lagstiftningsordning**

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk avlyssning har samband med utövandet av de grundläggande fri- och rättigheterna som skyddas i grundlagen. Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbara. Enligt 3

mom. i paragrafen kan genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång och säkerhetskontroll samt under frihetsberövande. Då till 5 a kap i tvångsmedelslagen fogades ett 2 mom. om förutsättningar för teleavlyssning konstaterade grundlagsutskottet (GrUU 36/2002 rd) att det föreslagna 2 mom. gäller sådana grova brott i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke som eftersträvar synnerligen stor vinning eller begås särskilt planmässigt. Med denna kvalifikation, dvs. att båda villkoren måste vara uppfyllda, var det enligt utskottets mening

fråga om brott som äventyrar säkerheten i den mening som avses i grundlagen. Till denna del hänvisade grundlagsutskottet ytterligare till ett tidigare utlåtande (GrUU 8/1994 rd), som avsåg införandet av 5 a kap. i tvångsmedelslagen. Då det beaktas vad som i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen uttalas om behovet av att göra teleavlyssning, teleövervakning och teknisk avlyssning möjlig vid förundersökningen av grovt tullredovisningsbrott, kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som ovan anförts föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av 46 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) rubriken för 46 kap. samt 46 kap. 7 och 14 §, sådana de lyder, rubriken i lag 769/1990, 7 § i nämnda lag 769/1990 och i lag 951/1999 samt 14 § i lag 743/1995, samt
fogas till 46 kap. nya 8–13 § i stället för de 8–13 § som har upphävts genom lag 875/2001 och till kapitlet en ny 15 § som följer:

46 kap.

till böter eller fängelse i högst ett år och sex månader.

Brott som har samband med införsel och utförsel

8 §

7 §

*Grovt tullredovisningsbrott**Tullredovisningsbrott*

Den som underlåter att fullgöra deklARATIONSSKYLDIGHETEN eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller som vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka

1) att ingen skatt påförs eller att skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund,

2) att en garanti för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp, eller

3) införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud som föreskrivs i lag eller med en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag,

ska, om inte gärningen utgör skattebedrägeribrott enligt 29 kap. 1–3 §, reglerings- eller smuglingsbrott enligt 1–5 § i detta kapitel eller förseelse mot anmälningsskyldigheten i fråga om kontanta medel enligt 9 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns (653/2007), för *tullredovisningsbrott* dömas

Om vid tullredovisningsbrott

1) eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning,

2) brottet begås särskilt planmässigt, eller

3) brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt,

och tullredovisningsbrottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grovt tullredovisningsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år.

9 §

Lindrigt tullredovisningsbrott

Om tullredovisningsbrottet, med hänsyn till den eftersträlvade ekonomiske vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för *lindrigt tullredovisningsbrott* dömas till böter.

10 §

Lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung

Den som till en finsk myndighet eller ett annat organ, som har rätt att utfärda ursprungscertifikat för en exportvara, anmäler oriktiga uppgifter om varans ursprung i syfte att av myndigheten eller organet utverka ett sådant certifikat över varans ursprung som behövs för att få tullförmånsbehandling eller annan motsvarande förmånsbehandling i en främmande stat, ska för *lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung döms också den som vid utförsel av en vara från Finland till en främmande stat till den statens myndighet anmäler oriktiga uppgifter om varans ursprung i syfte att få tullförmånsbehandling eller annan motsvarande förmånsbehandling i staten i fråga.

11 §

Exportbrott som avser försvarsmateriel

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller förmedlar försvarsmateriel eller försöker göra detta, ska för *exportbrott som avser försvarsmateriel* dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott som avser försvarsmateriel döms också den som för att få exporttillstånd eller förmedlingstillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

12 §

Försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning

Den som av oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. i lagen om kontroll av export av pro-

dukter med dubbel användning (562/1996) ska för *försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §

Straffansvar för juridiska personer

På regleringsbrott, grovt regleringsbrott, smuggling, grovt tullredovisningsbrott och exportbrott som avser försvarsmateriel tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

14 §

Definitioner

Med *skatt* avses i detta kapitel med undantag av förskott på skatt övriga avgifter som avses i 29 kap. 9 § 1 mom. i strafflagen.

Med *tullagstiftning* avses i detta kapitel lagstiftningen enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning 2008/450/EG.

15 §

Begränsningsbestämmelse

Såsom brott som avses i 1–5, 7–10 och 12 § anses inte smärre försummelser av deklARATIONSSKYLDIGHETEN eller uppgiftsskyldigheten, inte heller andra mindre överträdelser av förvarandebestämmelser.

För ett brott som avses i 6 och 6 a § döms inte den som är delaktig i ett brott som har begåtts vid införseln av godset.

Bestämmelserna i 6 och 6 a § tillämpas inte på den som har gemensamt hushåll med gärningsmannen och som endast använder eller förbrukar egendom som gärningsmannen har anskaffat för det gemensamma hushållets normala behov.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av 20 d och 42 § i tullagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 20 d § 3 mom. och 42 § 2 och 3 mom., av dem 20 d § 3 mom. sådant det lyder i lag 774/2003, som följer:

20 d §

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott som bör betraktas som tullbrott eller till grovt tullredovisningsbrott. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till eller medverkar till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

42 §

Bestämmelser om straff för lagstridigt undandragande av tull eller för försök därtill finns i 29 kap. 1–3 § i strafflagen och bestämmelser om straff för tullredovisningsbrott i 46 kap. 7–9 § i strafflagen.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot deklarationsskyldigheten eller någon annan skyldighet enligt tullagstiftningen ska, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen någon annanstans eller gärningen utgör lindrigt tullredovisningsbrott, för *tullförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 5 a kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 a kap. 2 § 2 mom., 3 § 1 mom. och 4 § 1 mom., sådana de lyder, 5 a kap 2 § 2 mom. i lag 651/2004 samt 3 § 1 mom. och 4 § 1 mom. i lag 646/2003, som följer:

5 a kap.

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

och genom brottet eftersträvas synnerligen stor vinning och brottet begås särskilt planmässigt.

2 §

Förutsättningar för teleavlyssning

—————
 Tillstånd till teleavlyssning enligt 1 mom. kan under de förutsättningar som anges där också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

- 1) grovt givande av muta,
- 2) grov förskingring,
- 3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri,
- 4) grov förfalskning,
- 5) grovt bedrägeri,
- 6) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri,
- 7) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,
- 8) grovt regleringsbrott,
- 9) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation,
- 10) ett straffbart försök till ovan nämnda brott eller för
- 11) grovt tullredovisningsbrott,

3 §

Förutsättningar för teleövervakning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som har begåtts med hjälp av en teleterminalutrustning, koppleri, övergrepp i rättssak, olaga hot eller narkotikabrott,
- 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller för
- 5) grovt tullredovisningsbrott,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda eller att inhämta uppgifter om en sådan mobilteleapparats läge som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning, om de upp-

gifter som fås genom teleövervakningen eller den tillfälliga stängningen av teleanslutningen eller teleterminalutrustningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller för

5) grovt tullredovisningsbrott,

får den myndighet som sköter förundersökningen av brottet utföra teknisk avlyssning av den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

4 §

Förutsättningar för teknisk avlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) narkotikabrott,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om upphävande av lagen om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen av den 4 juli 1975 om bestraffning av lämnande av oriktig uppgift rörande exportvaras ursprung (524/1975).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 mars 1990 om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990) 7 §, sådan den lyder i lag 900/2002, som följer:

7 § Bestämmelser om straff för exportbrott som avser försvarsmateriel finns i 46 kap. 11 § i strafflagen (39/1889).	utfärdats med stöd av den, ska för <i>exportförseelse som avser försvarsmateriel</i> dömas till böter.
--	--

Den som på annat sätt än vad som anges i 46 kap. 11 § i strafflagen handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som har	_____	Denna lag träder i kraft den	20 .
--	-------	------------------------------	------

6.

Lag**om ändring av 9 § i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 juli 1996 om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996) 9 § 2 mom., sådant det lyder i lag 891/2000, som följer:

9 § <i>Straff</i>	ten enligt 4 § 4 mom. i denna lag finns i 46 kap. 12 § i strafflagen. _____
----------------------	--

_____	Bestämmelser om straff för den som av oaksamhet bryter mot anmälningsskyldighe-	_____	Denna lag träder i kraft den	20 .
-------	---	-------	------------------------------	------

7.

Lag

om ändring av 31 a § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 31 a §, sådan den lyder i lag 525/2005,
som följer:

31 a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda annan brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen än tullredovisningsbrott eller det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av

den persons uppträdande som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 november 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

1.

Lag**om ändring av 46 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) rubriken för 46 kap. samt 46 kap. 7 och 14 §, sådana de lyder, rubriken i lag 769/1990, 7 § i nämnda lag 769/1990 och i lag 951/1999 samt 14 § i lag 743/1995, samt
fogas till 46 kap. nya 8–13 § i stället för de 8–13 § som har upphävts genom lag 875/2001 och till kapitlet en ny 15 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

46 kap.

46 kap.

Om regleringsbrott och smuggling 46 kap. ***Brott som har samband med införsel och utförsel***

(ny)

7 §

Tullredovisningsbrott

Den som underlåter att fullgöra deklARATIONSSKYLDIGHETEN eller uppgiftsskyldigheten enligt tullagstiftningen eller som vid fullgörandet av en sådan skyldighet lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka

1) att ingen skatt påförs eller att skatt påförs till ett för lågt belopp eller återbetalas utan grund,

2) att en garanti för en tullskuld bestäms till otillräckligt belopp, eller

3) införsel eller utförsel av en vara i strid med ett villkor eller förbud som föreskrivs i lag eller med en bestämmelse som har utfärdats med stöd av lag,

ska, om inte gärningen utgör skattebedrägeribrott enligt 29 kap. 1–3 §, reglerings- eller smugglingsbrott enligt 1–5 § i detta kapitel eller förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel enligt 9 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns

(653/2007), för tullredovisningsbrott dömas till böter eller fängelse i högst ett år och sex månader.

(ny)

8 §

Grovt tullredovisningsbrott

Om vid tullredovisningsbrott

1) eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning,

2) brottet begås särskilt planmässigt, eller

3) brottet begås som ett led i en i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen avsedd organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet eller yrkesmässigt,

och tullredovisningsbrottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för grovt tullredovisningsbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år.

(ny)

9 §

Lindrigt tullredovisningsbrott

Om tullredovisningsbrottet, med hänsyn till den eftersträlvade ekonomiske vinningens storlek eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för lindrigt tullredovisningsbrott dömas till böter.

(ny)

10 §

Lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung

Den som till en finsk myndighet eller ett annat organ, som har rätt att utfärda ursprungscertifikat för en exportvara, anmäler oriktiga uppgifter om varans ursprung i syfte att av myndigheten eller organet utverka ett sådant certifikat över varans ursprung som behövs för att få tullförmånsbehandling eller annan motsvarande förmånsbehandling i en främmande stat, ska för lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För lämnande av oriktiga uppgifter om en exportvaras ursprung döms också den som vid utförsel av en vara från Finland till en främmande stat till den statens myndighet anmäler oriktiga uppgifter om varans ursprung i syfte att få tull förmånsbehandling eller annan motsvarande förmånsbehandling i staten i fråga.

(ny)

11 §

Exportbrott som avser försvarsmateriel

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller förmedlar försvarsmateriel eller försöker göra detta, ska för *exportbrott som avser försvarsmateriel* dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott som avser försvarsmateriel döms också den som för att få exporttillstånd eller förmedlingstillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

(ny)

12 §

Försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning

Den som av oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996) ska för *försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

14 §

Straffansvar för juridiska personer

På regleringsbrott, grovt regleringsbrott och smuggling tillämpas vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer.

13 §

Straffansvar för juridiska personer

På regleringsbrott, grovt regleringsbrott, smuggling, grovt tullredovisningsbrott och exportbrott som avser försvarsmateriel tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar

för juridiska personer.

(ny)

14 §

Definitioner

Med skatt avses i detta kapitel med undantag av förskott på skatt övriga avgifter som avses i 29 kap. 9 § 1 mom. i strafflagen.

Med tullagstiftning avses i detta kapitel lagstiftningen enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning 2008/450/EG.

7 §

Begränsningsstadgande

Såsom brott som avses i 1–5 §§ anses inte smärre försummelser att lämna deklaration eller uppgift, ej heller andra mindre överträdelser av procedurstadganden.

15 §

Begränsningsbestämmelse

Såsom brott som avses i 1–5, 7–10 och 12 § anses inte smärre försummelser av deklarationsskyldigheten eller uppgiftsskyldigheten, inte heller andra mindre överträdelser av förvarandebestämmelser.

Denna lag träder i kraft den

20 .

2.

Lag**om ändring av 20 d och 42 § i tullagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 20 d § 3 mom. och 42 § 2 och 3 mom., av dem 20 d § 3 mom. sådant det lyder i lag 774/2003, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 d §

20 d §

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller till ett narkotikabrott som bör betraktas som tullbrott. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till eller medverkar till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott som bör betraktas som tullbrott *eller till grovt tullredovisningsbrott*. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppförande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till eller medverkar till ett tullbrott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

42 §

42 §

Om straff för lagstridigt undandragande av tull eller om försök därtill stadgas i 29 kap. 1—3 §§ strafflagen.

Bestämmelser om straff för lagstridigt undandragande av tull eller för försök därtill finns i 29 kap. 1—3 § i strafflagen *och bestämmelser om straff för tullredovisningsbrott i 46 kap. 7—9 § i strafflagen*.

Den som uppsåtligen eller av grovt vållande försummar deklarationsskyldighet eller annan skyldighet enligt kodexen, tullagen eller stadganden som utfärdats med stöd av dem eller som annars bryter mot nämnda stadganden skall dömas för tullförseelse till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

Den som uppsåtligen eller av grov oakt-samhet bryter mot deklarationsskyldigheten eller någon annan skyldighet enligt tullag-stiftningen ska, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen någon annanstans eller gärningen utgör lindrigt tullredovisningsbrott, för tullförseelse dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag**om ändring av 5 a kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 a kap. 2 § 2 mom., 3 § 1 mom. och 4 § 1 mom., sådana de lyder, 5 a kap 2 § 2 mom. i lag 651/2004 samt 3 § 1 mom. och 4 § 1 mom. i lag 646/2003, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap

5 a kap.

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

2 §

2 §

Förutsättningar för teleavlyssning

Förutsättningar för teleavlyssning

Tillstånd till teleavlyssning enligt 1 mom. kan under de förutsättningar som anges där också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

- 1) grovt givande av muta,
- 2) grov förskingring,
- 3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri,
- 4) grov förfalskning,
- 5) grovt bedrägeri,
- 6) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri,
- 7) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,
- 8) grovt regleringsbrott,
- 9) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation, eller för
- 10) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,

och genom brottet eftersträvas synnerligen stor vinning och brottet begås särskilt planmässigt.

Tillstånd till teleavlyssning enligt 1 mom. kan under de förutsättningar som anges där också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

- 1) grovt givande av muta,
- 2) grov förskingring,
- 3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri,
- 4) grov förfalskning,
- 5) grovt bedrägeri,
- 6) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri,
- 7) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,
- 8) grovt regleringsbrott,
- 9) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation,
- 10) ett straffbart försök till ovan nämnda brott eller för

11) grovt tullredovisningsbrott,

och genom brottet eftersträvas synnerligen stor vinning och brottet begås särskilt planmässigt.

3 §

Förutsättningar för teleövervakning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som har begåtts med hjälp av en teleterminalutrustning, koppleri, övergrepp i rättssak, olaga hot eller narkotikabrott,
- 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda eller att inhämta uppgifter om en sådan mobilteleapparats läge som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning, om de uppgifter som fås genom teleövervakningen eller den tillfälliga stängningen av teleanslutningen eller teleterminalutrustningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

4 §

Förutsättningar för teknisk avlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

får den myndighet som sköter förundersökningen av brottet utföra teknisk avlyssning av den misstänkte, om de uppgifter som fås ge-

3 §

Förutsättningar för teleövervakning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som har begåtts med hjälp av en teleterminalutrustning, koppleri, övergrepp i rättssak, olaga hot eller narkotikabrott,
- 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller för

5) *grovt tullredovisningsbrott*,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda eller att inhämta uppgifter om en sådan mobilteleapparats läge som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning, om de uppgifter som fås genom teleövervakningen eller den tillfälliga stängningen av teleanslutningen eller teleterminalutrustningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

4 §

Förutsättningar för teknisk avlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller för

5) *grovt tullredovisningsbrott*,

får den myndighet som sköter förundersökningen av brottet utföra teknisk avlyssning av den misstänkte, om de uppgifter som fås ge-

Gällande lydelse

nom avlyssningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Föreslagen lydelse

nom avlyssningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.**Lag****om ändring av 7 § i lagen om export och transitering av försvarsmateriel**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 mars 1990 om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990) 7 §, sådan den lyder i lag 900/2002, som följer:

*Gällande lydelse***7 §**

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller förmedlar försvarsmateriel eller försöker göra detta, skall för exportbrott dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott skall dömas också den som för att få exporttillstånd eller förmedlingstillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

Den som annars handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall för exportförseelse dömas till böter.

*Föreslagen lydelse***7 §**

Bestämmelser om straff för exportbrott som avser försvarsmateriel finns i 46 kap. 11 § i strafflagen (39/1889).

Den som på annat sätt än vad som anges i 46 kap. 11 § i strafflagen handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, ska för exportförseelse som avser försvarsmateriel dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 9 § i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 juli 1996 om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996) 9 § 2 mom., sådant det lyder i lag 891/2000, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Straff

Den som av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. skall för försummelse av exportkontrollanmälan om produkter med dubbel användning dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse

9 §

Straff

Bestämmelser om straff för den som av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 4 § 4 mom. i denna lag finns i 46 kap. 12 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

7.

Lag**om ändring av 31 a § i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 31 a §, sådan den lyder i lag 525/2005,
som följer:

Gällande lydelse

31 a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen eller ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av den persons uppträdande som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

Föreslagen lydelse

31 a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda *annan brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen än tullredovisningsbrott* eller det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av den persons uppträdande som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

Denna lag träder i kraft den

20 .